

T.B.M.M

DDC :
YER : 76-1469
YIL :
CLT :
KSM :
KOP : 3
DEM : 76-10571

KÜTÜPHANESİ

C. H. P.

**DÖRDÜNCÜ BÜYÜK KURULTAYI
GÖRÜŞMELERİ TUTULGASI**

9-16 MAYIS 1935

S.S.

163

1935

ANKARA

ULUS BASIMEVİ

C. H. P.

DÖRDÜNCÜ BÜYÜK KURULTAYI
GÖRÜŞMELERİ TUTULGASI

9 - 16 MAYIS 1935

21 T.Sani 1935

B. M. M.
Kütüphanesi

Es. No. : 1935: 1774

Remiz : 55 163

1935

ANKARA

ULUS BASIMEVİ

[C. H. P. Dördüncü Büyük Kurultayının konuşmalarının tutulgası olduğu gibi yazılmıştır. Büyük Kurultay o zamanki tüzüğün 24 - 36 ncı maddelerine göre kurulmuş ve çalışmıştır. Büyük Kurultayın çalışmasına konu olan işler aşağıya yazılmıştır.

Tüzüğe göre seçilen asbaşkanlar ve sekreterlerin, komisyonların ve yeni genel yönetim kurulu üyelerinin adları da yazılmıştır].

C. H. P. Dördüncü Büyük Kurultayının üzerinde çalışacağı işler

9. V. 1935 (AÇILMA SAATI: 15)

- 1 — Parti Genel Başkan Vekili İsmet İnönü'nün Kurultayı açması.
- 2 — Kurultay Başkan Vekilleri ile kâtiplerin seçimi.
- 3 — Parti Genel Başkanı Atatürk'ün söylevi
- 4 — Kurultay encümenlerinin seçimleri.
- 5 — Genel kâtiplikten Kurultaya sunulan işlerin encümenler^{ine} havalesi.

DÖRDÜNCÜ BÜYÜK KURULTAY ASBAŞKANLIKLARINA VE SEKRETERLİKLERİNE SEÇİLENLER

Asbaş kanlar

Abdülhalik Renda Kamutay Başkanı
Saffet Arıkan C. H. P. Kamutay Grubu Başkan vekili

Sekre terler

Naşid Uluğ Kütahya Saylavı
Fakihe Öymen İstanbul »
İbrahim Akmer Edirne Delegesi
Etem Kadri Aydın »

BÜYÜK KURULTAY TARAFINDAN SEÇİLEN TÜZÜK VE PROGRAM KOMİSYONU

Başkan

Şemsettin Günaltay Sivas

Raportör

Ferit Celâl İçel

Sekreter

Muhittin Dinçsoy Urfa

Üye

Dr. Galip Üstün	Sinop	Durak Sakarya	Gümüşane
Neşet	Aydın	Kâmil Başkan	Burdur
Bay Onaran	Maraş	Vasıf Çınay	Malatya
Ferit Doğu	Bilecik	Şevki Ergün	Konya
Dr. Muhtar Berke	İçel	Dr. Asım Sirel	Samsun
Hâmit Ataç	Gümüşane	Hacim Kezer	Balıkesir

BÜYÜK KURULTAY TARAFINDAN SEÇİLEN DİLEK KOMİSYONU

Başkan

Mümtaz Ökmen Ankara

Raportör

Hakkı Tarık Us Giresun

Sekreter

Akagündüz Ankara

Üye

Ali Fuad Ünal	Konya	Şakir Öztürk	Yozgat
Dr. Mustafa Cantekin	Çorum	Salim Altuğ	Rize

Şevket Eren	Çorum	Ziya Sıdal	Ankara
Hayrullah Ergin	İstanbul	Hüsamettin Aybek	Tokat
Veli Gürleyük	Sivas	Hüseyin Tiryakioğlu	Afyon Karahisar
Şükrü Nayman	Kayseri	Sedat Pek	Kocaeli
Mazlûme Savaş	Sinop	Süreyya	Kırklareli
Mustafa Bayram	Çankırı	Memet Tevfik İnönü	Malatya
Meliha Ulaş	Samsun	Lûtfi Müfit Özdeş	Kırşehir
Osman Taner	Malatya	Galip Demirel	Afyon Karahisar
Lûtfi Gören	Bolu	Ali Yetkin	Gazi Antep

BÜYÜK KURULTAY TARAFINDAN HESAP KOMİSYONU

Başkan

Rifat Börekçi Ankara

Raportör

Damar Arıkoğlu Seyhan

Sekreter

Hâşim Kulalı Manisa

Üye

Ekrem Peki	Yozgat	Dr. Yusuf Hikmet	Ankara
Şükrü Gökberk	İstanbul	Cevad Köstekçi	Çorum
Rıfki Gürman	Bursa	Tahsin Ünal	Seyhan
Tahir Taner	Kırklareli	Safder Taşpınar	Afyon Karahisar
Dr. Mitat Altıok	Zonguldak	Cemal Tekin	Konya
Hakkı Unkan	Van	Ziya Basa	Çoruh

GELECEK KURULTAYA KADAR ÇALIŞACAK OLAN GENEL YÖNETİM KURULU

E. Peki	Kütahya	H. A. Yücel	İzmir
M. Akkaya	Giresun	N. A Küçüka	Denizli
M. Ökmen	Ankara	H. Çakır	İzmir
M. Öker	Malatya	A. R Erten	Mardin
E. Uras	Amasya	Dr. A. F. Tuzer	Erzurum
C. K. İncedayı	Sinop	S. Yargı	Kocaeli
N. Kansu	Erzurum	T. Berk	Elâziz
H. R. Apak	Tekirdağ	S. Cimcoz	İstanbul

C. H. P. DÖRDÜNCÜ BÜYÜK KURULTAYININ TOPLANTILARI

Toplantı	Oturum	Gün	Açılış		Kapanış	
			Saat	D.	Saat	D.
1	1	9 - V - 1935 Perşembe	15	00	15	35
1	2	9 - V - 1935 Perşembe	15	50	16	30
2	1	12 - V - 1935 Pazar	15	00	16	45
3	1	13 - V - 1935 Pazartesi	15	00	18	15
3	2	13 - V - 1935 Pazartesi	18	30	20	20
4	1	14 - V - 1935 Salı	10	00	12	45
5	1	15 - V - 1935 Çarşamba	10	00	12	50
6	1	16 - V - 1935 Perşembe	10	00	12	55
6	2	16 - V - 1935 Perşembe	15	15	18	45
6	3	16 - V - 1935 Perşembe	19	15	19	35

CÜMHURİYET HALK PARTİSİ DÖRDÜNCÜ BÜYÜK KURULTAY ÜYELERİ

Afyon: (9)

Ali Çetin Kaya	Saylav
Cemal Akçm	»
Haydar Çerçel	»
İzzet Akosman	»
İzzet Ulvi Aykurt	»
Mebrure Gönenç	»
Sefder Taşpınar	Mümessil
Hüseyin Tiryakioğlu	»
Galip Demirer	»

Amasya: (6)

Esat Uras	Saylav
İsmail Hakkı Mumcu	»
Nafiz Aktm	»
Sıtkı Aktm	Mümessil
Hakkı Kentel	»
Rıza Kılavuz	»

Ankara: (19)

Ahmed Ulus	Saylav
Aka Gündüz	»
Eşref Demirci	»
Falih Rifki Atay	»
Hatı Çırpan	»
Kamâl Atatürk (Parti Genel Başkanı)	»
Mümtaz Ökmen	»
Müşfik Ayaşlı	»
Rasim Aktar	»
Rifat Araz	»
Şakir Kınacı	»
Yahya Galip Kargı	»
Lâhika Manyas	Mümessil
Rifat Börekçi	»
Dr. Yusuf Hikmet	»
Ziya Sıdal	»
Hayrullah Özbudun	»
Veysel Genya	»
Rauf Baykan	»

Antalya: (9)

Celâl Mengiliböri	Saylav
Dr. Cemal Tu	»

Numan Aksoy	Saylav
Rasih Kaplan	»
Tevfik Arıcan	»
Türkân Baştuğ	»
Fuad Eğeman	Mümessil
M. Ali	»
Mustafa Korkut	»

Aydın (10)

Abidin Özmen	Saylav
Adnan Ertekin	»
Dr. Mazhar Germen	»
Nazmi Topçuoğlu	»
Nuri Göktepe	»
Tahsin San	»
Etem Kadri Özdem	Mümessil
Sami Kutluğ	»
Neşet Akkor	»
İsmail Tarhan	»

Balıkesir: (17)

Cemal Esener	Saylav
Dr. Hasan Vasıf Somyürek	»
Enver Adakan	»
Kâzım Özalp	»
Hacim Kezer	»
Hayrettin Karan	»
İsmail Hakkı Uzunçarşılı	»
Mehmet Denir	»
Örge Evren	»
Osman Niyazi Burcu	»
Rahmi Selçuk	»
Sabiha Gökçül	»
Feyzi Sözen	Mümessil
Sadık Deniz	»
Fazıl Doğan	»
Cevdet Denizler	»
Ali Reşat Gökşidan	»

Bayazıt: (3)

Halid Bayrak	Saylav
İhsan Tav	»
Übeydullah	»

Bilecik: (5)

Dr. B. Ömer Akalm	Saylav
İbrahim Çolak	»
Salih Bozok	»
Şerif Doğu	Müessil
Hilmi Mercimek	

Bolu: (10)

Cevad Abbas Güler	Saylav
Dr. Emin Cemal Suda	»
Hasan Cemil Çambel	»
İsmail Hakkı Uzman	»
Mitat Denli	»
Mitat Kuzay	»
Şükrü Gülez	»
Emin Yerlikaya	Müessil
Lütfi Fören	»
İhsan Yalçın	»

Burdur: (5)

Halid Onaran	Saylav
İbrahim Necmi Dilmen	»
Mustafa Şeref Özkan	»
Kâmil Başkan	Müessil
Mehmet Sanlı	»

Bursa: (16)

Asaf Doras	Saylav
Atrif Akgüç	»
Dr. Galip Kahraman	»
Dr. Refik Güran	»
Dr. Sadi Konuk	»
Esat Sagay	»
Fatin Güvendiren	»
Mustafa Fehmi Gerçeker	»
Refet Canitez	»
Sadettin Ferid Talay	»
Şekibe İnel	»
Saim Altrok	Müessil
Vasfi Başaran	»
Rıfki Gürman	»
Tevfik Aysu	»
Dr Ziya Kaya	»

Çanakkale: (8)

Ahmed Cevad Emre	Saylav
Dr. Mustafa Bengisu	»
Hilmi Ergeneli	»

Şükrü Yaşın	Saylav
Ziya Gevher Etili	»
Dr. Muammer Kuralay	Müessil
Hüseyin Bingöl	»
Raşid Usumu	»

Çankırı: (9)

Mustafa Abdülhalik Renda	Saylav
Rifat Ünür	»
Sami Çölgeçen	»
Ziya Esen	»
Mustafa Bayram	Müessil
Ömer Dedeoğlu	»
Ziya Aydemir	»

Çoruh: (10)

Akif Akyüz	Saylav
Ali Zırh	»
Asım Us	»
Atrif Tüzün	»
Fuad Bulca	»
Hasan Cavid	»
Memed Ali Okar	»
Ömer Fehmi Noylan	»
Mehmed Mataracı	Müessil
Ziya Basa	»

Çorum: (12)

Ali Rıza Özenc	Saylav
Dr. Mustafa Cantekin	»
Eyüb Sabri Akgöl	»
İsmail Kemal Alpsar	»
İsmet Eker	»
Münir Çağıl	»
Nabi Rıza Yıldırım	»
Şevket Eren	Müessil
Dr. Pertev Kerman	»
Bedri Tüzün	»
Cevad Köstekçi	»
Mehmed Şahin	»

Denizli: (4)

Dr. Hamdi Berkman	Saylav
Dr. Kâzım Samanlı	»
Emin Aslan Tokad	»
Haydar Rüştü Öktem	»
Mazhar Müfid Kansu	»
Necib Ali Küçüka	»

Yusuf Başkaya Saylav
Şefik Türsan »
Esad Kaymakçı Mümessil
Naili Küçüka »

Diyarbakir : (7)

Kâzım Sevüktekin Saylav
Huriye Öniz »
Rüştü Bekit »
Tevfik Bilge »
Zekâi Apaydın »
Zeki Mesud Alsan »
Zülfü Tiğrel »

Edirne : (7)

Dr. Fatma Memik Saylav
Faik Kaltakkıran »
Mecdi Boysan »
Şeref Aykut »
İbrahim Akıncı Mümessil
Zati Yürüker »
Fuad Ozan »

Elâziz : (5)

Ahmed Saffet Ohkay Saylav
Fazıl Ahmed Aykaç »
Fuad Ağralı »
Fuad Ziya Çiyiltepe »
Tahsin Berk »

Erzincan : (6)

Abdülhak Fırat Saylav
Aziz Samih İter »
Hikmet Işık »
Saffet Arıkan »
Muhlis Ulusan Mümessil
Rıza Altmok »

Erzurum : (12)

Aziz Akyürek Saylav
Dr. Ahmed Fikri Tuzer »
Fuad Sirmen »
Zeki Soydemir »
Nafi Atuf Kansu »
Nafiz Dumlu »
Nakiye Elgün »
Necip Asım Yazıksız »
Şükrü Koçak »
Tahsin Uzer »

Ahmet Namıkoğlu Erverdi Mümessil
Canip Müceldili »

Eskişehir : (7)

Ahmet Özdemir Saylav
Emin Sazak »
Osman Işın »
Yusuf Ziya Özer »
Kâmil Topçu Mümessil
Ali Sörpük »
Abidin Potooğlu »

Gazi Antep : (8)

Ali Kılıç Saylav
Bekir Kaleli »
Mevâet Şahin »
Nuri Conker »
Ömer Asım Aksoy »
Remzi Gürez »
Mahmut Ersoy Mümessil
Ali Yetkin »

Giresun : (10)

İhsan Sökmen Saylav
Hakkı Tarık Us »
İsmail Sabuncu »
Muzaffer Kılıç »
Münir Akkaya »
Sadri Maksudî Arsal »
Talât Onay »
Fahri Bilge Mümessil
Osman Fikret Topaloğlu »
İhsan Dinçer »

Gümüşane : (7)

Ali Şevket Öndersev Saylav
Durak Sakarya »
Edip Servet Tör »
Hasan Fehmi Ataç »
Şevket Erdoğan »
Nabi Ataç Mümessil
Hamid Ataç »

İçel : (8)

Emin İnankur Saylav
Ferid Celâl Güven »
Fikri Mutlu »
Hakkı Saydam »
Hamdi Ongun »

Dr. Muhtar Berker Müessil
Halil Göksu »
Mahmud Sungur »

Istanbul : (20)

Abdülhakhamid Saylav
Ahmed Hamdi Denizmen »
Ali Barlas »
Ali Rana Tarhan »
Dr. H. Şinasi Erel »
Dr. Neşet Ömer İrdelp »
Dr. Refik Saydam »
Fakihe Öymen »
Şükrü Gökberk »
Halil Etem Eldem »
Hamdi Gürsoy »
Hayrullah Ergin »
Sadettin Uraz »
Salâh Cimcoz »
Yaşar Yazıcı »
Ziya Karamursal »
Ali Rıza Erem Müessil
Farukî Dereli »
Hakkiye Emin Koral »
Mekki Hikmet Gelenbeğ »

İzmir : (18)

Benal Nevzat İftar Saylav
Celâl Bayar »
Dr. Tevfik Rüştü Aras »
Kâzım İnanç »
Hamdi Aksoy »
Hasan Âli Yücel »
Hüsnü Çakır »
Kâmil Dursun »
Mahmud Esat Bozkurt »
Rahmi Köken »
Sadettin Epikmen »
Şükrü Saraçoğlu »
Dr. Kâmuran Müessil
Selim Örsel »
Mustafa Münir »
Dr. Mitat »
Mehmet Aldemir »
Dr. Memduh Say »

İsparta : (7)

Hüsnü Özdamar Saylav
İbrahim Demiralay »

Kamâl Ünal Saylav
Mükerrem Ünsal »
Hayati Ünal Müessil
Remzi Ünlü »
Hilmi Çakmakçı »

Kars : (9)

Baba Öngören Saylav
Esat Özoguz »
Muhittin Akyüz »
Hüsrev Kızıldoğan »
Mehmet Nazif Sirel »
Ömer Küntay »
Zihni Orhon Müessil
Hüseyin Talinli »
Salim Altuğ »

Kastamonu : (10)

Dr. Şükrü Şenozan Saylav
Dr. Tevfik Aslan »
İbrahim Grantay »
Sami Erkmen »
Sıtkı Şerif Eklen »
Şerif İlden »
Tahsin Coşkun »
Velet İzbudak »
Baki Tümtürk Müessil
Hüseyin Kâşif Karagülle »

Kayseri : (13)

Ahmed Hilmi Arğa Saylav
Ferruh Gübgüb »
Hasan Ferid Perker »
Nahid Kerven »
Reşid Özsoy »
Salih Turgay »
Süleyman Demirezen »
Veli Yaşın »
Mamuran Özsan Müessil
Faik Seler »
Ömer taşçı »
Bekir Sami Dörttepe »
Şükrü Nayman »

Kırklareli : (6)

Dr. Fuad Umay Saylav
Şevket Ödül »
Zühtü Akm »

Tahir Taner
Süreyya
Mehmet Öktem

Mümessil
»
»

Kırşehir : (6)

Ali Rıza Esen
Hazim Börekçi
Lütfi Müfid Özdeş
Mehmed Seyfeli
Ömer Aydın Genç
İzzet Özkan

Saylav
»
»
»
Mümessil
»

Kocaeli : (14)

Ali Dikmen
Dr. Ziya Nuri Birgi
Hasan Hayri Tan
Kemalettin Olpak
Nedim Bozatkı
Ragıp Akça
Salâh Yargı
Süreyya Yiğit
Kemal Öz
Esad Demirsoy
Galib Doğanrı
Ahmed Abasıyanık
Rifat Yüce
Sedat Pek

Saylav
»
»
»
»
»
»
»
Mümessil
»
»
»
»
»

Konya : (19)

Ahmed Hamdi Dikmen
Ali Muzaffer Göker
Ali Rıza Türel
Behire Bediz
Cemal Tekin
Dr. Osman Şevki Uludağ
Kâzım Gürel
Kâzım Okay
Musatfa Halit Üner
Mustafa Eken
Mustafa Ulusan
Naim Hazım Onat
Ressam Şevket Dağ
Tevfik Fikret Sılay
Şevki Ergün
Agâh Yalçın
İkbal Soylu
Rakım Çumralı
Ali Fuat Ünal

Saylav
»
»
»
»
»
»
»
»
»
»
»
»
»
»
Mümessil
»
»
»
»

Kütahya : (13)

Dr. Lütfi Kırdar
Dr. Şakir Ahmed Ediz
Besim Atalay
İbrahim Dalkılıç
Mehmed Somer
Muhlis Erkmen
Naşid Uluğ
Ömer Dinç
Receb Peker
Etem Yücel
Hakkı Can Doğan
Halil Benli
Fuad Şaphane

Saylav
»
»
»
»
»
»
»
»
Mümessil
»
»
»
»

Malatya : (11)

A. Muttalib Öker
Dr. Hilmi Ortaç
Emrullah Barkan
İsmet İnönü Parti Genel Başkan Vekili
Osman Koptagel
Mahmud Nedim Zapçı
Mihri Pektaş
Osman Taner
Vasıf Çınar
Mehmed Tefvik İnönü
Vahap Salttürk

Saylav
»
»
»
»
»
»
»
»
»
Mümessil
»

Malatya : (13)

Dr. Saim Uzel
Hikmet Bayur
Kâni Akeken
Kâzım Nami Duru
Kenan Orer
Osman Erçin
Refik İnce
Sabri Toprak
Tahir Hitit
Turgut Türkoğlu
Yaşar Özey
Rıza Kırkağaçlı
Haşım Kuşalı

Saylav
»
»
»
»
»
»
»
»
»
»
»
Mümessil
»

Maraş : (7)

Hasan Reşid Tankut
Kemal Kusun
Memed Erten
Mitat Alam
Nuri Ural

Saylav
»
»
»
»

T. Onaran	Mümessil	Vehap Bucak	Mümessil
Ali Rıza Çukadar	»	Rami Öztürk	»
<i>Mardin : (7)</i>		<i>Samsun : (10)</i>	
Abdürrezzak Şatana	Saylav	Ali Tunalı	Saylav
Dr. Rıza Levent	»	Dr. Asım Sirel	»
Edip Ergin	»	Etem Tunçel	»
Hilmi Çoruk	»	Meliha Ulaş	»
İrfan Ferid Alpaya	»	Memed Ali Yörüker	»
Osman Dinçer	»	Mehmed Güneşdoğdu	»
Rıza Erten	»	Ruşeni Barkın	»
<i>Muğla : (7)</i>		Zühtü Durukan	»
Dr. Hüseyin Avni Ercan	Saylav	Yusuf Kıran	Mümessil
Nuri Tuna	»	Mümtaz Arkayır	»
Şükrü Kaya	»	<i>Seyhan : (12)</i>	
Yunus Nadi	»	Ali Münif Yeğena	Saylav
Cemal Karamuğla	Mümessil	Damar Arıkoğlu	»
Şevket Gölcüklü	»	Esmâ Nayman	»
İskender Alper	»	Naci Eldeniz	»
<i>Muş : (4)</i>		Hilmi Uran	»
Hakkı Kılıçoğlu	Saylav	İbrahim Mete	»
Naki Yücekök	»	Ömer Biçer	»
Şevki Çiloğlu	»	Tevfik Tarman	»
Şükrü Ataman	»	Tevfik Yıldırım	Mümessil
<i>Niğde : (10)</i>		Hasan Ataş	»
Ahmed Vefik Uluçay	Saylav	Tahsin Ünel	»
Cavid Oral	»	Osman Burgaz	»
Dr. Rasim Rerit Talay	»	<i>Sivri : (4)</i>	
Faik Soylu	»	Hulki Aydın	Saylav
Halit Mengi	»	İsmail Müştak Mayakon	»
Kâmil İrdelp	»	Mahmud Soydan	»
Naciye Osman Kozbek	Mümessil	Şevki Süsoy	»
Dr. Hüseyin Ülkü	»	<i>Sinob : (8)</i>	
İzzet Can	»	Cevdet Kerim İncedayı	Saylav
Yakup Ünal	»	Dr. Galib Üstün	»
<i>Ordu : (9)</i>		Hulûsi Oruçoğlu	»
Ahmet İhsan Tokgöz	Saylav	Hüsameddin Okan	»
Ali Canip Yöntem	»	Yusuf Kemal Tengirşenk	»
Dr. Ziya Naki Yaltrırm	»	Mazlume Savaş	Mümessil
Hamdi Yalman	»	Abdullah Batur	»
İsmail Çamaş	»	Mustafa Tevfik Turan	»
Muhittin Baha Pars	»	<i>Sivas : (11)</i>	
Selim Sırrı Tarcan	»	Hüsrev Gerede	Saylav
		İsmail Memed Uğur	»

Necmeddin Sadık	Saylav
Rasim Başara	»
Remzi Çiner	»
Sabiha Görkey	»
Şemseddin Günaltay	»
Vasfi Raşid Seviğ	»
Ziya Başara	»
H. Veli Gürleyük	Mümessil
Nuri Çankaya	»

Tekirdağ : (7)

Cemil Uybadm	Saylav
Faik Öztürk	»
Rahmi Apak	»
Şakir Kesebir	»
Yahya Kemal Beyatlı	»
Eyub Ziya Cezaroğlu	Mümessil
Nazmi Özsoy	»

Tokad : (10)

Galib Pekel	Saylav
Hürrem Ergun	»
Hüsnü Konay	»
Nâzım Poroy	»
Resai Erişken	»
Süreyya Tevfik Genca	»
Hüsameddin Aybek	Mümessil
Hakkı Taşdelen	»
Behçet Üstün	»
Halil Kocatürk	»

Trabzon : (13)

Daniş Eyüboğlu	Saylav
Halil Nihad Boztepe	»
Hamdi Ülkümen	»
Hasan Saka	»
Mitat Aydın	»
Raif Karadeniz	»
Seniha Hızal	»
Sırrı Day	»
Süleyman Sırrı Gedik	»
Nâzım Ural	Mümessil
Muammer Yarımbıyık	»
Münir Serdar	»
Yusuf Sadettin Çebi	»

Urfa : (7)

Ali Saib Ursavaş	Saylav
Behçet Günay	»

Fuad Gökbudak	Saylav
Ahmed Yazgan	»
Mehmed Emin Yurdakul	»
Muhiddin Dinçsoy	»
Refet Ülgen	»

Van : (3)

Hakkı Ungan	Saylav
İbrahim Arvas	»
Münib Boya	»

Yozgad : (10)

Avni Doğan	Saylav
Ekrem Pekel	»
Emin Draman	»
Ömer Evcı	»
Sırrı İçöz	»
Sungur	»
Yusuf Duygu	Mümessil
Şakir Öztürk	»
Saim Olcay	»
Asım Bektaş	»

Zonguldak : (13)

Celâl Sahir Erozan	Saylav
Dr. Mitat Altıok	»
Esad Çakmakçaya	»
Halil Türkmen	»
Hasan Karabacak	»
Ragıp Özdemiroğlu	»
Receb Zühtü Soyak	»
Rifat Vardar	»
Esad Türkiş	Mümessil
Kâniye Der	»
Akın Karaoğuz	»
İbrahim Gökbayrak	»
Avni Tan	»

399	Saylav sayısı
3	Ölenler [*]
396	
12	Müstakiller
384	Parti sayılarıyla yekûnu
160	Vilâyetlerden gelen mümessiller
544	

[*] Reşid Açar: Gazi Anteb
Yusuf Akçura : Kars
Faik Bermek : Tokad

11,4 cm

72

C. H. P. Dördüncü Büyük Kurultayı

BİRİNCİ TOPLANTISI

9 - V - 1935 Perşembe

BİRİNCİ OTURUM

Açılış: Saat 15

BAŞKAN : C. H. P. Genel Başkan vekili İsmet İnönü

SEKRETERLER — Naşid Uluğ (Kütahya sayılavı) ve Etem Kadri (Aydın delegesi)

İSMET İNÖNÜ (Genel başkan vekili) — C. H. Partisinin Dördüncü büyük kurultayını açtm. İlk işimiz, iki asbaşkan, dört sekreter seçmektir. Seçimde kolaylık olmak için size bazı adlar önerge yapacağım.

Asbaşkanlar; Kamutay Başkanı Abdülhalik Renda, C. H. P. Kamutay Grubu Başkan Vekili Saffet Arıkan. Eğer yüce Kurultay onay bulursa bunları şimdi reyinize sunacağım (Onay sesleri). Abdülhalik Renda ve Saffet Arıkan'ı Kurultayın asbaşkanlığına onay bulanlar ellerini kaldırsınlar... Onay bulmıyanlar... Abdülhalik Renda, Saffet Arıkan Kurultayın asbaşkanlığına seçilmişlerdir.

Sekreterler; Naşid Uluğ (Kütahya), Fakihe Öymen (İstanbul), Etem Kadri (Aydın), İbrahim Akıncı (Edirne).. Bu arkadaşları kurultayın sekreterliğine seçmeği onay bulursanız lütfen ellerinizi kaldırmız... Naşid Uluğ, Fakihe Öymen, Etem Kadri, İbrahim Akıncı Kurultayın sekreterliğine seçilmişlerdir.

Şimdi Atatürk kürsüyü şereflendirecek ve söylevini verecektir. (Kamâl Atatürk şiddetli ve sürekli alkışlar, yaşa ve varol sesleri arasında kürsüyü şereflendirmişlerdir.)

— Kurultayın sayın üyeleri:

Karşılarında bulunmakla haz duyduğum delege arkadaşlarımı selâmlarken; yüce ulusumuza saygı ile anarım. (Alkışlar).

Bu anda, bundan önceki Kurultayları ve partimizi doğuran ilk Sivas Kurultayını - ki, dış ve

72

800/5

iç düşmanların süngüleri altında kurulmuştur hatırlamak, geçen on altı yılın bütün hadiselerini göz önüne getirmeyi kolaylaştırır:

Uçurum kenarında yıkık bir ülke... Türlü düşmanlarla kanlı boğuşmalar... Yıllarca süren savaş... Ondan sora, içerde ve dışarda saygı ile tanılan yeni vatan, yeni sosyete, yeni devlet (Sürekli alkışlar) ve bunları başarmak için arsız, devrimler... İşte, Türk genel devriminin bir kısa diyemi...

Bayanlar, Baylar;

Partimizin her Kurultayı denebilir ki, bir dönüm başında toplanmıştır. 1927 Kurultayı, doğuda kopan azrıy yenerek Cümhuriyetin sarsılmaz temelinde olduğunun anlaşılmasına; 1931 Kurultayı güvenlik ve sükûnun kesin olarak kurulmasına rasgelir. Bu Kurultayımız ise, geniş ölçüde gelişim devri içinde bulunduğumuz günlerde toplanmış oluyor.

Kurultayın yeniden alacağı ilerleme ve yükselme tedbirlerle vatanı yüksek yönetimini erdemli ellerinde tutan partimizin, şerefli tarihini zenginleştireceğine şüphe yoktur.

Geçen kurultaydan bu güne kadar, kültürel ve soysal alanda başardığımız işler, Türkiye Cumhuriyetinin ulusal çehresini, kesin çizgilerle, ortaya çıkarmıştır. Yeni harfleri, ulusal tarihi, öz dili, ar, ilimsel müzik ve teknik kurumları ile, kadını erkeği her hakta eşid, modern Türk sosyetesini bu son yıllarm eseridir. (Sürekli alkışlar).

Türk ulusu ancak varlığını derin ve sağlam kültür sınırları ile çevreledikten sonradır ki, onun yüksek kapasitesi ve erdemi, uluslar arasında tanılır. Türk ulusuna doğusal rengini veren bu devrimlerden her biri çok geniş tarihsel devirlerin ögünebileceği büyük işlerden sayılsa yeridir. (*Sürekli alkışlar*). Bütün bu işler, partimizin programını, özenle göz önünde tutarak başarılabilmektedir.

Tüzel, sağlık, - sosyal, finans, ekonomi ve bağımsızlık işlerimizde, hiç durmadan aldığımız yeni tedbirlerin iyi ve yerinde olduğuna kani bulunuyoruz.

Akdenizi Karadenize demirle bağladık. Anadolu'da özel şirketler elindeki bütün yolları satın aldık; İstanbul ve İzmirde liman ve rıhtım işleri devlet eline geçti; Diyarıbekir kapısında. Antalya, Erzuruma, kömür yurduna durmadan gidiyoruz (*Sürekli alkışlar*).

Devlet Demiryolları kurumu, bu gün, kendi malımız olan beş yüz milyon liralık bir işi çevirmektedir.

Sayın arkadaşlar;

Geçen dört yılın başlıca işlevi ekonomi alanında olmuştur. Bir çok ülkeler, acunsel buhran karşısında sarsılmış ve umutsuzluğa düşmüşken biz, bu kapsal felâket önünde cuda irkilmedik (*Alkışlar*). Yurdun ekonomisini yeni bir düzene yönetmiş bulunuyoruz. Arşulusal tecimi denkeleştirek iç pazarı harekete getirek kendimizi korumağı başardık. Asıl önde tuttuğumuz iş, geniş bir endüstri programını gerçekleştirmeye başlamak olmuştur. (*Alkışlar*). Bu program, tamamilen gerçekleştiği gün, şüphesiz yurtdaşı geçimi hiss olunacak derecede genişliyecektir.

Tarım ve endüstri hareketlerimiz birbirini kollayan tedbirlerle yapılmaktadır.

Maden ürünlerimiz, son zamanlarda özel bir gelişim gösterdi. Umudumuz odur ki, gelecek Kurultay maden işleriyle beraber deniz ekonomisinde bugün almakta olduğumuz tedbirlerin verimli sonuçlarını dermiş olarak, toplanacaktır. (*Alkışlar*).

Görüyorsunuz ki arkadaşlar; yepyeni bir güdümlü ekonomi düzeni kurmakla uğraşyoruz. Partimizin ekonomik anlayışı; bu yöndeki programımız, yurdun ihtiyaçlarını karşılayacak ve onu az zamanda gelişmeye ve genişliğe erdirecek en iyi program olduğunu gösterecektir.

Yeni ögütleriniz ve direktiflerinizle, yeniden, ilerleme ve yükselme tedbirlerimizi kolaylaştıracağımıza şüphe yoktur.

Bayanlar, Baylar;

Cumhuriyetin dış siyasetinde özenle güttüğü amaç, arşulusal barışı korumak ve güven içinde yaşamaktır. Komşularımızla dostluk ve iyi geçinme yolunda her gün biraz daha ilerlemekteyiz.

Sovyetlerle dostluğumuz, her zamanki gibi, sağlamdır. (*Sürekli alkışlar*) ve içtendir. Kara günlerimizden kalan bu dostluk bağı, Türk ulusu unutulmaz değerli bir hatıra bilir. (*Sürekli alkışlar*). İki memleket arasında her yönden değerler, sıklaşmakta ve genişlemektedir. Sovyetler, Cumhuriyetimizin onuncu yılında, yüksek delegelerle, şenliklerimizde hazır bulundular.

Devletlerimiz, Hükümetlerle ve uluslarla, her fırsatta, birbirlerine nasıl inandıklarını ve ne kadar güvendiklerini bütün dünyaya göstermektedirler (*Alkışlar*). Son günlerde, boğazlar meselesini ortaya koyduğumuz zaman, Sovyetlerin bizim tezimizdeki doğruluğu ve haklılığı bildirmiş olmaları, Türk ulusunda yeniden derin dostluk duyguları uyandırmıştır (*Sürekli alkışlar*).

Türk - Sovyet dostluğu arşulusal barış için şimdiye kadar yalnız hayır ve fayda getirmiştir. Bundan sonra da yalnız hayırlı ve faydalı olacaktır (*Alkışlar*).

Arkadaşlar;

Geçen dört yıl içinde bir önemli hadise de Balkan paktıdır. Dört Devlet, kendi güvenleri için ve Balkanların, karışma ve karıştırma konusu olmaktan çıkması için içten bir kanaatle birbirlerine bağlanmışlardır (*Alkışlar*). Balkanlı bağlaşıklarımızla gittikçe artan bir beraberlik ve dayanışma sırası güdüyoruz. Yüklenmelerimizin gereklerini, kesin bir bayrılıkla gözetiyoruz.

Asıl dikkate değen Balkan Paktının, daha bir yıl içinde, arşulusal barış için büyük bir etke olduğunun anlaşılmasıdır (*Alkışlar*). Balkan Paktı, gittikçe, Avrupa barışının başlıca temel taşlarından biri olmak yerindedir (*Alkışlar*).

Geçen dört yılın şerefli hadiselerinden biri olmak üzere, İran Şahınşahın, sayın konuğumuz olduğunu kıvançla hatırlatırım (*Al-*

Alkışlar). Bu şahsiğ tanışmadan iki memleketin kazandığı faydalar pek geniş olmuştur. İki kardeş ulusun arasını açacak hiç bir mesele kalmadığı ilân edilmiş ve birbirinin bahtiyarlığından, kuvvetli olmalarından başka dilekleri bulunmadığı anlaşılmıştır (*Süreklı alkışlar*).

Afgan devletinin uluslar sosyetesine girişini selâmlamakla bahtiyar olduk (*Alkışlar*). Bu kardeş ulus ile dostluk bağlarımız mutlu bir surette ilerlemektedir (*Alkışlar*).

Yakın komşularımızla ve uzak devletlerle olan ilgilerimiz, genel olarak, normal ve dostçadır (*Alkışlar*). Arşulusal ilgilerin gerektirdiği bütün değerleri ve konuşmaları kıvançla kolaylaştırıyoruz.

Türkiye Cumhuriyeti arşulusal ailenin, ancak faydalı, çalışkan ve iyi geçimli bir unsuru olmak amacındadır (*Süreklı alkışlar*). Uluslar sosyetesinde ciddiğ barış ve elbirliği isteğile çalışıyoruz.

Uluslar sosyetesinin, arşulusal güveni arttıracak, geçmişten kalma hastalıkları iyileştirecek, insaniğ sonuçlara varabilmesi başlıca dileklerimizdendir (*Alkışlar*).

Arkadaşlar;

Arşulusal durum nazik bir buhran geçirmektedir. Eski ve büyük anlaşmazlık, son çatışmalarla heyecanlı bir noktaya gelmiştir. Bu günkü yüksek insanlığın, ulusları birbirine yaklaştırma çaresini bularak, genel güvensizliği ortadan kaldırmasını ummak isteriz.

Bununla beraber bütün dünya gidişini göz önünde tutarak dikkatli, hazırlıklı, uyanık bulunmak lüzumuna kaniğiz (*Alkışlar*). Gene bu kanaatladır ki, dostluklarımıza bağlı ve bütün ilgilerimizde eyicil bir sıyasa ile elimizden geldiğ kadar genel barışı korumak istiyoruz (*Alkışlar*).

Bayanlar, Baylar;

Size biraz da Partimizin son yıllardaki öz hayat ve kmavından bahsedeyim. Geçen kurul-

taym Parti örgütlerine vermiş olduğ çalışma yöneti çok faydalı ve verimli olmuştur. Parti üyeleri, prensiplerimizi anlamakta, yaymakta ve bütün yurtdaşların sevgilerini, güvenlerini kazanmakta, kendilerinden beklendiğ gibi hareket etmişlerdir. Parti seçimlerinin canlı ve özenli bir tarzda oluşu sıyasal hayatımızda önemli bir ilerleyiştir.

Partimizin, Halkevleriyle bütün yurtdaşlara kucağın açması vatanda sosyal ve kültürel bir devrim yaptı.

Sevgili arkadaşlar;

Cumuriyet Halk Partisinin esas düşünce ve dileğ, vatandaşları her türlü ayrılıktan korumak, onları, kendileri ve büyük Türk ulusu için faydalı kılmaktır (*Okay sestleri, alkışlar*).

Programımızda iş bölümlerinin her birinde bulunan, yurtdaşların özel ve genel asığları ve genlikleri, ayasız, göz önünde tutulmuştur.

Bu hakikatin bütün yurtdaşlarca, yalnız olarak, bilinmesi çok önemlidir. Bunu yurtdaşlara anlatmak ve bu suretle onların sevgilerini ve güvenlerini kazanmak, Parti üyelerinin kutsal ödevidir (*Alkışlar*).

Türk ulusu kendisine hizmet edenleri, süreli bir surette, değerlemiş ve onlara ön gelme vermiştir.

Son sayıav seçiminde Partimizin ulusun güvenini kazanması bize, çalışmamızda yeniden büyük şevk ve kuvvet vermiştir (*Alkışlar*).

Ulusa hizmet yolunda bütün varlığımızla çalışmak, Parti üyelerinin bozulmaz andıdır (*Ayakta süreklı alkışlar*).

Beş dakika aram.

Kapanış : 15,35

BİRİNCİ TOPLANTI

İKİNCİ OTURUM

Açılış saati : 15,50

BAŞKAN — Mustafa Abdülhalik Renda

SEKRETERLER : Naşid Uluğ (Kütahya), Fakihe Öymen (İstanbul), Etem Kadri (Aydın) ve İbrahim Akıncı (Edirne).

BAŞKAN — Toplantı açılmıştır. Encümenleri seçeceğiz. Bundan önce nizamnamede encümenler için olan kaydı okuyacağım:

« Madde 26 : Büyük kongrede intihap gizli reyyle yapılır; meğerki açık rey yahut işaretle olmasına üçte iki ekseriyetle karar verilmiş bulunsun ».

Şimdi üç encümen seçeceğiz. Bunlardan ikisi 15 er üyeli, birisi 25 üyeli olacak. Dilek encümeni 25 üyeli olacaktır. Hesap ve Nizamname encümenleri de 15 er üyelidir.

Nizamnamenin 28 nci maddesinde Büyük kongre encümenlerine merkez teşkilâtında bulunanlar seçilmez » diyor. Bunun göz önünde bulundurulması lâzımdır. Geçen seferki kongrelerde bu encümenlerde çalışmak isteyenler namzetliklerini koymuşlardı. Bununla beraber istenirse kura ile de seçilir. Encümenlerde çalışmak isteyen arkadaşlar namzetliklerini koyarlarsa daha kolay olur zannederim (*Kura ile olsun sesleri*). Arkadaşların bir kısmı kurayı tercih ediyorlar. Bunu reynize arz ediyorum kura ile seçilmesini kabul edenler ... Etmeyenler ... Kura ile seçim kabul edilmiştir.

Şimdi Nizamname ve Program encümeni için kura ile 15 kişi seçeceğiz.

(Başkan torbadan çekilen adları okudu).

Doktor Galib Üstün (Sinob), Neşet Akkor (Aydın), Ferid Celâl Güven (İçel), Onaran (Maraş), Ferid Doğu (Bilecik), Şemsettin Günaltay (Sivas), Doktor Muhtar Perker (İçel), Muhittin Dınçsoy (Bursa), Hamit Atağ (Bursa), Durak Sakarya (Gümüşane), Kâmil Başkan (Burdur), Vasıf Çınay (Malatya), Şevkiye Ergün (Konya), Dr. Asım Sirel (Samsun), Hacım Kezer (Balıkesir). 15 kişi olmuştur.

O. H. P. GENEL SEKRETERİ RECEB PEKER (Kütahya) — Bir dileğim var, arzedeceğim.

Program Encümeni için olsun, Hesap ve Dilek encümenleri için olsun, seçilecek arkadaşlar, iş itibarile güçlü ve devamlı çalışmak isteyen bir vaziyettedirler. Bu arkadaşların ve çalışırken nizamnamede tayin edilen miktardan eksik olmaması gerektir. Adları okunanların burada olup olmadıklarını anlamalıdır ki, encümenler eksik üye ile çalışmasınlar.

İkinci nokta, encümenler yalnız nizamname mucibince ayrılmış olan arkadaşlardan ibaret kalmamalıdır. Bilhassa dışarıdan gelen delege arkadaşlarla sayılv arkadaşlar vakit buldukca encümenlere devam etsinler. Encümenlerin çalışması; kura ile seçilenlerin fikirlerinden başka, diğer bütün arkadaşların fikirleri ile de kuvvetlenirse, toplantımızdaki gaye daha iyi bir şekilde tahakkuk etmiş olur.

Bu dileğimi Asbaşkan yolile sayım heyete bildirmek isterim.

BAŞKAN — Genel Kâtipiliğin şimdi söylediğini işittiniz. Encümenlere hariçten gelen müessiller ve sayılv olan bütün arkadaşların da yardım etmesini hepimizden rica ederim. Şimdi Program encümeni için seçilen isimleri tekrar okuyacağız:

(Kura ile ayrılanların adları tekrar okundu)

BAŞKAN — Program encümeni için bu arkadaşlar seçilmişlerdir.

Şimdi Hesap encümeni için 15 arkadaş seçilecektir. Burada olanlar lütfen işaret buyursunlar.

Ekrem Pekel (Yozgad), Damar Arıkoğlu (Seyhan), Şükrü Gökberk (İstanbul), Rıfık Gürmen (Bursa), Tahir Taner (Kırklareli), Haşım Kulalı (Manisa), Dr. Mitat Altıok (Zon-

guldak), Hakkı Urgan (Van), Yusuf Hikmet (Ankara), Ziya Basa (Çorum), Cevad Köstekçi (Çorum), Rifat Börekçi (Ankara), Tahsin Ünel (Seyhan), Tahder Taşpınar (Afyon Karahisar) ve Cemal Tekin (Konya).

BAŞKAN — Hesab encümeni için seçilen arkadaşlar bunlardır.

Dilek encümeni için de 25 arkadaş seçeceğiz.

Ali Fuat Ünel (Konya), Doktor Mustafa Cantekin (Çorum), Şakir Öztürk (Yozgat), Salim

Altuğ (Kars), Mümtaz Ökmen (Ankara), Şevket Eren (Çorum), Hayrullah Ergin (İstanbul), Veli Gürleyik (Sivas), Hakkı Tarık Us (Giresun), Şükrü Nayman (Kayseri), Mazlum Savaş (Sinop), Mustafa Bayram (Çankırı), Meliha Ulaş (Samsun), Lütfü Güren (Bolu), Osman Taner (Malatya), Ziya Sıdal (Ankara), Hüsamettin Aybek (Tokat), Hüseyir Tiryakioğlu (Afyon), Sedat Berk (Kocaeli), Süreyya (Kırklareli), Mehmed Tefik (Malatya), Jütfi Müfit Özdeş (Kırşehir), Galib Demirel (Afyon), Aka Gündüz (Ankara), ve Ali Yetkin (Gaziantep).

BAŞKAN — Bu arkadaşlar Dilek encümenine seçilmişlerdir. Encümenler seçimi bitmiştir. Yarı saat ondan itibaren iki encümen Kütüphaneye, bir encümen de Genel kâtiplik odasında toplanacaktır. Vekâletlerden malûmat istedikleri zaman bütün bakanlar kendilerinin emrindedir. Bulunamadıkları zamanlar da memurlarını gönderirler. Pazar gününe kadar işlerini yetiştirmelerini kendilerinden rica ederiz. Genel Kâtipliğin izah ettiği gibi diğer arkadaşlar da orada, gidip çalışabilirler.

BAŞKAN — Genel kâtiplikten kurultaya yazılan tezkereler vardır. Okunacaktır:

Partinin Dördüncü Büyük Kurultayı Yüce Başkanlığına

9 - 5 - 1935

Burdan evvelki Kurultayımız kabul etmiş olduğu nizamname ile Partimiz halk dileklerinin toplanmasını önemli bir iş saymıştı. Bununla, yurd işlerinin daha iyi ve ihtiyaçlara uygun olarak görülmesi yolu tutulmuştur.

Her yıl yurdun her köşesinde kurulan kongrelerce, halkın istekleri üstünde yapılan konuşmalarla her yerin kendi ihtiyacı bakımından ve genel ihtiyaçlar bakımından tesbit edilen dilekler Parti Hükümeti ve müesseseleri nez-

dinde takib olunmuştur. Bu sistem sayesinde halk yığımlarının dilek ve istekleri süzülerek kurucu ve yapıcı makamların çalışmasında bir yandan devletin ve idarenin yüksek görüşlerinin icabları göz önünde tutulurken öte yandan da kararların alınışında ve işlerin yapılışında ulusun görüşlerine de mümkün olduğu kadar uygunluk temin edilmiş bulunuyor. Gene bu sistemle Türkiyede idareye ulusun tesiri yalnız meclisleri seçerken rey vermekle kalmıyor; otoritelerin yüksek hâkimiyeti kanunlarla ve Partimiz prensipleriyle mahfuz kalmakla beraber egemenliğin kaynağı olan ulus kütlesi. Parti mekanizmasının işlemesi yolundan devlet idaresine arsız bir surette iştirak etmiş oluyor.

Partimizin üstün bir fârikası olan bu çalışmaya bütün Parti teşkilâtı, geçirdiğimiz dört yıl içinde önem vermiş ve Partinin bütün esaslarına olduğu kadar bu çalışma yolundaki birliğe de aynı ehemmiyeti veren hükümetimizle - övücü bir dille söylenmeğe değer - beraberlik yapmıştır.

İş birliği ve çalışma beraberliğinde vilâyetler hususi idareleriyle belediyelerin Parti ile elele oluşu da kayda değer.

Parti dilekleri işinin, ulus meselesi içindeki bu önemini tebarüz ettirdikten sonra dilekler işinde Büyük Kurultaya arz edilecek noktaları aşağıda sıralıyorum:

1 — Üçüncü Büyük Kurultayda müzakere edilip takibleri Kurultay kararile Partiye vazife olarak bırakılan dilekler takib edilmiş, bunlardan yapılanlarla yapılmıyanların (A) işaretli dosya içindeki listeleri bağlı olarak sunulmuştur. Geri kalanlarını ne için yerine getirilmedikleri karşılarda yazılmıştır.

2 — Kurultaydan iki sene sonra toplanmaları nizamnamemiz hükümlerinden olan vilâyet kongreleri 1932-1933 yılında toplanmış ve teşkilât kademelerinin dilekleri arasında takibi Umumi İdare Heyetine ait olanları göndermişlerdi. Bu dilekler Bakanlıklar ve bağlı kurumlar katında takib edilmiş, alınan sonuçlar Vilâyet İdare Heyetlerine bildirilmişti. Kurultayın saym üyelerinden arzu buyuranların görüp okumaları için bu muameleye ait (B) işaretli dosya takımı sunulmuştur. İşlerin kolay bulunup anlaşılması için bu dosyaya numaralı bir liste bağlanmıştır.

3 — Bu seferki Büyük Kurultayımızdan evvel toplanan Vilâyet Kongrelerince tesbit olu-

nan dilekler, Vilâyet Başkanlıklarından gelmiş ve bunlar ilgileri itibarile ayırd edilerek Bakanlıklara gönderilmişti. Bu dileklerin asıllarile Bakanlıklardan gönderilen karşılıkları (C) işaretli dosya olarak takımı ile sunuyorum. Bütün bu dileklerin Kurultayca kolayca incelenmesi için işler hülâsaları yapılarak Bakanlıklara göre ayrı ayrı tasnif edilmiş ve her işin yanında da dileği yollayan vilâyetin adı işaretlenmiştir. Dilekler Kurultayın ana işleri arasında bulunduğundan bu hülâsalar basılıp üyelere dağıtılmıştır.

Partimizin Dördüncü Büyük Kurultayına Umumi İdare Heyetinin candan bağlılığını ve derin saygılarını sunarım.

C. H. P. Genel Kâtibi
Kütaya Saylavı
R. Peker

(Alkışlar).

BAŞKAN — Şimdi ikinci tezkere okunacaktır.

Partinin Dördüncü Büyük Kurultayın Yüce Başkanlığına

Geçen Kurultaydan şimdiye kadarki dört yıllık merkez kat'î hesap hülâsalarını partimiz nizamnamesinin (40) ncı maddesine uyarak Büyük Kurultaya sunuyorum.

Bu dört yıla aid bütün hesap muameleleri parti genel başkanlık divanınca konan usul yolundan yine aynı divanın tayin ettiği mura-kiblerce her dört ayda bir dikkat gözünden geçirilmiş ve raporlara bağlanmıştır. Bu raporlarla beraber hesaba aid bütün kayıtlar ve kâğıtlar yüksek Kurultayın emrine hazırdır. Parti Umumi İdare Heyetinin yüce başkanlığa ve yüksek kurultaya candan bağlılığını ve saygılarını sunarım.

C. H. P. Genel Kâtibi
Kütahya Saylavı
R. Peker

(Alkışlar).

BAŞKAN — Dilekler, Dilek encümenine, hesab da Hesab encümenine havale edilmiştir.

Büyük kurultayın bugün toplanması münasebetile bir çok telgraflar gelmiştir, sekreterimiz bunları okuyacaktır. Hepsine münasip surette cevap verilecektir.

C. H. P. Dördüncü Büyük Kurultayın Yüce Başkanlığına

Türk devrimine yeni bir hız ve heyecan kaynağı olacağına inandığımız ulusal partimizin dördüncü büyük kurultayını, Ankara ili partilileri adına derin saygı ile selâmlarız.

Yurdun bütün özel dileklerini, ilerleyiş ve yükseliş isteklerini kavrayacak kararlarile Büyük Kurultay, tarihimizin en önemli bir hâdisesi olacaktır. Büyük Önder Atatürkün emrinde, altı oklu bayrağın altında, kurtuluş ve yükseliş uğraşma başını ve yüreğini vermiş olan Ankaralılar, Büyük kurultaya yüksek başarımlar dilerler.

C. H. P. Ankara Vilâyeti
İdare heyeti Başkanı
Rifat Börekçi

(Süreklî alkışlar).

BAŞKAN — Bundan sonra yurdun her tarafından gelen telgrafların yalnız adları okunacaktır:

Koçhisar: A. Ahmet Koçak (Belediye Başkanı), Kâni Cemildoğan (Tayyare Cemiyeti Başkanı), Fuat Bulat (Kızılay Başkanı), Osman Atasayan (Çocuk esirgeme kurumu Başkanı).

Balâ: Fuat (C. H. P. Başkanı).

Nallıhan: Cevdet Eren (Belediye Başkanı).

Nallıhan: Celâl Eren (C. H. P. Başkanı).

Polatlı: Evinay (C. H. P. Başkanı).

Kalecik: Osman Tahir (C. H. P. Başkanı).

Kızılca: Halis Koçak (C. H. P. Başkanı).

Haymana: H. Remzi (1 numaralı kredi kooperatifi namına), F. Daldal (C. H. P. Başkanı), F. Daldal (Belediye Başkanı), A. Bakay (Kızılay Başkanı).

Güdül: Özgün (Belediye başkanı namına).

H. Yağcıoğlu (C. H. P. Başkanı).

Keskin: M. Başar (C. H. P. ve Belediye Başkanı)

Ayaş: Özyürük (Belediye Başkanı).

Ankara: Tandoğan (Ankara İlbaşı).

Kızılcahamam: T. Barlas (Belediye Başkanı).

Kalecik: Ali Ergenekon (Belediye Başkanı).

Koçhisar: Sait Kutlu (C. H. P. Başkanı).

Ankara: Kemal Kaya (Çocuk esirgeme kurumu Başkanı).

Mihalıççık: H. Sazak (C. H. P. Başkanı).

Sandıklı: Ali (Ticaret Odası).

Afyon: Ömer Lâtfi (Tarakkii servet bankası), Ali Ulumeydan (Ticaret ve sanayi Odası)

Başkanı), Hamdi Coşkun (Ticaret ve sanayi odası Başkan), Rifat (İdman mmtakası ikinci Başkanı), B. Diker (C. H. P. Başkanı), N. D. Evrenkaya (Halkevi Başkanı).

Sandıklı: (Tayyare Cemiyeti).

Bolvadin: Basri Ökmer (Şarbay), İzzet Gemici (C. H. P. Başkanı), Emin (Ticaret odası başkanı), Bahri (Kızılay Başkanı).

Dinar: Niyazi Toker (Türk tayyare cemiyeti Başkanı), Nuri Dedeoğlu (Halkevi Başkanı), Ahmet Ata Alcak (C. H. P. ve Belediye Başkanı), Nuri Dedeoğlu (Ekonomi odası Başkanı).

Afyon: Bekir Diker (Belediye Başkanvekili), Kemal (Türk Maarif cemiyeti), Beydiker (Kızılay Başkanı), A. H. Coşkun (Fırkaya yardım kurumu Başkanı), Kemal Cenab Başer (İktisad ve tasarruf cemiyeti), Şakir Baran (Çocuk esirkeme korumu Başkanı).

Sandıklı: İbrahim Turhan (Kent başkanı), Ahmet Gevrek (Halkevi Başkanı), Ali Karagöz (C. H. P. Başkanı).

Afyon: A. D. Evrendilek (Vali).

Emirdağ: M. Barras Halil (C. H. P. ve Belediye Başkanı).

Nazilli: T. Bilgen (C. H. P. Başkan vekili), T. Bilgen (Halkevi Başkanı), İsmail Akdeniz (Tayyare Başkanı), Dr. Vehbi Apaydın (Kızılay adma Başkan).

Aydın: Saim (Kızılay Başkanı), Ziya (Parti Aydın Dağ nahiyesi Başkanı), Feyzi (Spor kulübü Başkanı).

Köşk: Muharrem Balcı (Kızılay Başkanı), Dr. Cavit (Kızılay Başkanı).

Germencik: F. Askin (Ortaklar istasyon nahiyeye parti Başkanı).

Aydın: Sırrı Hun (Mmtaka Başkanı).

Söke: Hulûsi Atak (Parti Başkanı).

Aydın: Nafiz Yazgan (Halkevi Başkanı), Rüştü (Başkan), Seyfi Tezer (Çocuk esirgeme kurumu ikinci Başkanı).

Bozdoğan: S. Zeki (Parti Başkan vekili).

Germencik: Payar Ceveran Tefvik (H. V. Belediye Başkanı).

Aydın: Hamdi Altıparmak (Cafer nahiyesi Başkanı).

Aydın: Seyfi Tezer (Ova nahiyesi Başkanı), Nafiz (Parti Başkan vekili).

Kocanlı: M. Yunus (Parti Başkanı), M. Necip Çobanoğlu (İhtiyar heyeti Başkanı).

Söke: Abdullah (Spor kulübü Başkanı).

Karacasu: A. Rıza Fıtil (C. H. P. İlçe kurumu Başkanı).

Koçarlı: M. Yunus (Spor yurdu Başkanı), Fehmi (Kızılay Başkanı).

Aydın: Salih Akbaş (Cumuriyet kurumu Başkanı), Kemal Özer (Karapınar nahiyesi Kızılay Başkanı).

Söke: Kâzım Göktepe (Ziraat kredi kooperatifi Başkanı).

Çubuk: Hüseyin Anker (C. H. P. Başkanı), Dr. Mesrur Ünal (Kızılay Başkanı), Öngedik (Belediye Başkanı).

Ankara: Türker (Afyon sayılavı).

Gönen: N. Ersoy (İdman yurdu Başkanı).

Edremit: M. Eğribozluoğlu (Belediye Başkan vekili).

Ayvalık: İsmail Vurak (Küçükköy ocak Başkanı), Haydar (Ticaret ve sanayi odası Başkanı), Sezer (Muallimler birliği Başkanı).

Balya: A. Erol (C. H. P. Başkanı).

Gönen: K. Kök (Maarif Müdürü).

Altınova: M. Yazıcıoğlu (Şarbay).

Balıkesir: Emin (İdman yurdu Başkanı).

Bandırma: Dr. Samih (Çocuk esirgeme kurumu Başkanı), Kâşif Acar (Parti Başkanı).

Balıkesir: Dr. Kâmil Sesli (Çocuk esirgeme kurumu Başkanı).

Bandırma: M. Acar (Şarbay).

Kepsut: R. Ergün (Parti Başkanı).

Bürhaniye: T. R. Tayla (Parti Başkanı).

Balıkesir: İbrahim (Madenli parti Başkanı), Faik (Gençler ve idman yurdu ikinci Başkanı).

Gönen: Arda (Tayyare Başkanı), S. Saltık (Çocuk esirgeme kurumu Başkanı).

Bigadiç: H. R. Vehbi (Parti Başkanı).

Sındırgı: M. Vural (Belediye Başkanı).

Balıkesir: (İdman gücü), Hakrı (Ticaret odası Başkanı), B. K. Dağdeviren (Yoksulları gözetme kurumu), (Kızılay kurumu).

Edremit: Faik Barın (Parti Başkanı), Faik Barın (Avcılar namma başkan).

Bürhaniye: Hüseyin (Belediye Başkanı).

Susurluk: Talat (Parti Başkanı).

Gölpazarı: Mustafa Barut (Belediye Başkanı),

Bozüyük: Nafiz (C. H. P. Başkanı ve Şarbay).

Bilecik: M. Turumtay (Halkevi Başkanı yerrine).

İnönü: Hasip Yürük (Belediye Başkanı).

Bilecik: İbrahim Katırcıoğlu (Merkez heyeti Başkanı), Dr. Saffet (Kızılay kurumu Başkanı), N. Torumtay (Türkiye İ. C. mmtaka Başkanı), Numan (C. H. P. İstasyon ocağı Başkanı), Yahya Güven (C. H. P. Başkanı), Yahya Güven (Belediye Başkanı), A. R. Özkay, (Bilecik valisi), İskender Kirnaci (Tayyare cemiyeti Başkanı).

Osmaneli: S. Ömer (C. H. P. Başkanı).

Söğüt: A. O. Timurlenkoğlu (C. H. P. Başkanı), A. Osman (Belediye Başkanı), İsmail Kaya (Tayyare cemiyeti Ş. Başkanı).

Osmaneli: Saral (Şarbay).

Gölpazarı: M. Güvendik (C. H. P. Başkanı).

Gerede: Demirtaş (Ocak kurumu başkanı).

Göynük: Fahri Çınar (Halkevi Başkanı), Dr. İbrahim Şıkva (Kızılay Başkanı), Hikmet Yerlikaya (Çocuk esirgeme kurumu başkanı).

Gerede: Aydemir (Kızılay Başkanı).

Bursa: M. Zeybek (Susurluk nahiyesi Başkanı), C. Yüksel (Susurluk belediye Başkanı).

İnegöl: İ. Sarban (Ticaret odası Başkanı), T. C. Mamas (Öğretmenler birliği Başkanı).

Bursa: Cevat (Ticaret odası Başkanı).

Gemlik: İsmail Aksoy (Umurbey nahiyesi C. H. P. Başkanı), Fettah (Balık pazarı nahiye başkanı adına).

Bursa: Cemal Ertüz (Düvgü kurumu namına), A. Olcar (C. H. P. vilâyet başkanı namına).

Gemlik: S. Ömür (Demirsubaşı nahiye Başkanı).

İnegöl: Şakir (Halkevi ve parti Başkanı).

Bursa: M. Atas (Dağ kulübü namına umumi kâtip).

M. Kemalpaşa: İbrahim (M. Kemalpaşa namına belediye reisi).

Bursa: Rıza Belger (Çocuk esirgeme kurumu Başkanı).

Armutlu: İbrahim Öz (C. H. P. Başkanı).

İznik: O. Sorgun (Çocuk esirgeme kurumu Başkanı).

Bursa: Ali Baysan (Öğretmenler birliği Başkanı), Dr. İsmail (Halkevi Başkanı).

İnegöl: (Bakkallar namına)

M. Kemalpaşa: İspekter İhsan (M. Kemalpaşa okutmanları namına).

İnegöl: Nahide Birken (İdman yurdu Başkanı), (İnegöl kunduracılar kurumu), (İne-

göl manifaturacılar kurumu).

Mudanya: (Kızılay), B. Birkan (Tayyare cemiyeti Başkanı).

İznik: H. Oktay (Tayyare cemiyeti), C. Öztürk (Kızılay kurumu Başkanı).

Bursa: Sami (Avcılar kulübü genel yazmanı), Raif (Kızılay Başkanı).

M. Kemalpaşa: Fahri (Kaymakam), Sunay (Tayyare cemiyeti Başkanı).

Orhaneli: Yılmaz (C. H. P. Başkanı).

Tirilya: B. Sonniyez (C. H. P. Başkanı).

Mudanya: Nihat Selçuk (Halkevi Başkanı).

Gemlik: İbrahim Korsak (Ticaret odası Başkanı).

Karacabey: İsmail (C. H. P. Başkanı), N. Torun (Şarbay ve arkadaşları).

Gemlik: Edincay (Şarbay ve arkadaşları).

Gelibolu: Dr. İhsan (Kızılay Başkanı), Mustafa Şaban (Bolayır köyü ocak başkanı ve muhtarı), Tefik (Yenikoylak başkan ve muhtarı), Hüseyin (Cevizli kolu ocak başkanı ve muhtarı), Nazif (Galata köyü ocak başkanı ve muhtarı), Recep Nazif (Bayırköy ocak başkanı ve muhtarı), İsmail Nuri (Cumalıköy ocak başkanı), Ömer (Burhanlıköy ocak başkanı ve muhtarı), Aziz İsmail (Pazarlı köyü ocak başkanı ve muhtarı), Murat Kasrı (Tayfur köyü ocak başkanı ve muhtarı), Hasan Memet (Biraz köyü ocak başkanı ve muhtarı), Raşit Halil (Fındıklı köyü ocak başkanı ve muhtarı), R. Göçen (Parti Başkanı).

İpsala: Hamdi Sayın (Çocuk esirgeme başkanı), Fettah (Tayyare şubesi başkanı).

Gelibolu: H. Bakla (Ticaret odası ve borsası başkanı), R. Oçal (İdman yurdu başkanı), Ali Demirtaş (Kaymakam ve Ülkü belediye başkanı), Gürsoy (Çocuk esirgeme kurumu başkanı).

Ayvacık: Hilmi Önen (Parti başkanı).

Biga: Ahmet (Parti Başkanvekili).

Kale: B. Lütü Özsoy (Parti Başkanı).

Gelibolu: Ali Demirtaş (Tayyare başkanı).

Biga: Memet Esener (Belediye Başkan vekili).

Evreşe: H. Basri (Kızılay Başkanı), M. Engin (Parti Başkanı), H. Kaşkavalcı (Kavak ocak Başkanı), Süleyman Yılmaz (Yuluca ocak

Başkanı), Sözer Çokal (Ortaköy ocak Başkanı).

Çerkeş: İhsan Zeyneloğlu (C. H. P. Başkanı), H. Gönen (Belediye Başkanı).

Çankırı: M. İnandık (Şarbay vekili).

Rize: Kadir (Sudan), Şaban Balık (Karasöğütlü), Kukuloğlu Ahmet (Dağaltında köyünden), Ruhi Kumbaşar (Cimilden), A. Erten (Çoruh ilbayı), Ahmet (Çarşı nahiyesi Başkanı), S. Tavil (Portakallık C. H. P. Başkanı), Mucip Kemalyeri (Belediye Başkanı).

Savşet: Zihni (C. H. P. Başkanı).

Hopa: Demir (Kaymakam), Alper (Tayyare ve kızılbaş Başkanı), Onen (Çocuk esirgeme kolu Başkanı).

Arhavi: H. Günal (C. H. P. Başkanı).

Mapavri: Mesut (Nahiye idare heyeti Başkanı).

Alaca: Sakar (Himayietfal başkanı namına), H. Bilgin (Kızılbaş Başkanı), A. Rıza (Parti Başkanı), Bahri (Milli iktisad başkanı).

Osmançık: A. Güney (C. H. P. Başkanı).

Sungurlu: C. Özkan (Gençler birliği namına), Dr. Kemal (Kızılbaş Başkanı), Fehmi Bilgin (C. H. P. Başkanı), B. Uslu (Belediye Başkanı).

İskilip: Erdem (Çocuk esirgeme kurumu başkanı), Ş. Özkan (Tayyare cemiyeti başkanı), A. Aka (Belediye Başkanı), Şefik (Spor Başkanı), İ. Kuşgöz (C. H. P. Başkanı).

Çorum: İhsan (Tayyare cemiyeti başkanı), Mustafa Ergin (Kızılbaş kurumu başkanı).

Urfa: Dr. Muzaffer Akaltın (Halkevi başkanı).

Diyarbakır: Şeref Uluğ (Belediye Başkanı), Arman (Halkevi Başkanı).

Silvan: İzzet Kılavuz (Halkevi Başkanı).

Zonguldak: Burhan Onuk (Zonguldak spor başkanı), Avukat Hilmi (Kızılbaş şubesi başkanı), K. Balkar (Kömür Havzası amele birliği Başkanı), Ziya Demirer (Manifaturacılar kurumu başkanı), Ali (Bakkallar kurumu başkanı), Aptullah Alp (Terziler kurumu başkanı), H. Fehmi İmer (Ticaret odası başkanı), A. Mutesim (Kunduracılar kurumu başkanı), H. F. Aslan (Otelciler kurumu başkanı), Osman (İnşaat kurumu başkanı).

Bartın: Adapazarı Türk ticaret bankası Bartın şubesi, İş bankası Bartın şubesi.

K. Ereğli: Vasıf Gerger (Kaymakam).

Zonguldak: Ertem Bozkurt (T. Tayyare kurumu Zonguldak şubesi başkanı), İhsan (Çocuk esirgeme kurumu başkanı).

Safranbolu: Akın (Belediye Başkanı), Hidayet (Kızılbaş Başkanı), Osman (Himayietfal Başkanı), Akın (Tayyare Başkanı), Mustafa İktisat ve tasarruf başkanı, Bozkurt (Gençler birliği başkanı), Cemal (Muallimler birliği başkanı), Kadri Soykut (C. H. P. Başkanı).

Bartın: Mahmut (Ticaret odası başkanı).

Zonguldak: Hasibe (İki yüz köylü namına Uzungüney köyünden İzzet karısı), Şaban (Gaklı köyünden), Mehmet (Hamallar kurumu başkanı), Sıtkı Gökçen (Halkevi Başkan vekili), Cemal Zühtü (Maden mühendisleri kurumu genel yazkanı).

K. Ereğli: Rasim Erer (Belediye Başkanı).

Zonguldak: M. Tankut (Belediye Başkanı), H. Uluğ (Vali vekili), M. Emin (Acenteler ve komusyoncular kurumu başkanı), Sıtkı Gökçel (C. H. P. Başkan vekili), Ziya Turkun (C. H. P. esnaf ve işçi işleri memuru), Fikri Özgen (Ekonomi ve tutum kurumu başkanı).

Bartın: (Zerbank).

Zonguldak: Ruhi (Ekmekçiler kurumu başkanı), Halil (Berberler kurumu başkanı).

Bartın: Fuat (C. H. P. başkan vekili ve belediye başkan vekili).

Zonguldak: Dr. Necati Emen (İdman mmtakası başkanı), (İş Bankası), (Kozlu kömür işleri Türk anonim şirketi genel direktörlüğü), Halis Erginer (Muallimler birliği başkanı), Kerim Somer (Lokantacılar kurumu başkanı), M. Kurel (Baro başkanı), İbrahim (Kahveciler kurumu başkanı), M. Refik (Elektrikçiler kurumu başkanı), Kadri (Kasaplar kurumu başkanı), (Maden kömür işleri Türk anonim şirketi), (Yardım bankası), Ziya Altan (Ticaret odası başkanı), Hasan Sandalcılar kurumu başkanı, Ahmet (Mavnacılar kurumu başkanı), Fazıl (Şoförler kurumu başkanı).

Erbaa: Necip Pehlivan (C. H. P. Teke nahiyesi başkanı).

Artova: Bilâl Erdem (C. H. P. Başkanı).

Zile: Z. Aksoy (Saraylık başkanı), Tahsin (Öğreticiler birliği başkanı).

Erbaa: Bedri Üstün (Taşova spor birliği başkanı).

Niksar: Mustafa (Ünye Karakuş merkez C.

H. P. Başkanı), Mehmet (Karakuş Kuz nahiyesi C. H. P. Başkanı).

Reşadiye: C. Civelek (Kızılay kurumu başkanı), Tahir (C. H. P. Başkanı), S. Toker (Tayyare kurumu Başkanı), C. Somer (Spor birliği kurumu Başkanı).

Tokat: H. Sakman (Öğreticiler birliği Başkanı).

Erbaa: Ziya Gegin (Belediye Başkanı).

Tokat: R. Güreli (Vali), Dr. Remzi (C. H. P. Başkanı), Mustafa Atasoy (Belediye Başkanı), Cemal Kovalı (Halkevi Başkanı).

Zile: Z. Oksel (Spor birliği Başkanı), Fuat (C. H. P. Başkanı).

Pazar: Cemil (Belediye Başkanı).

Erbaa: Şevki (Parti Başkanı).

Tokat: Avukat Emin Bayav (Eski Saylav).

Gürün: Orhan (C. H. P. Başkanı).

Yıldızeli: Nuri Karahisar (C. H. P. Başkanı)

Hafik: M. Çaldıran (C. H. P. Başkanı).

Şarkışla: Köse (C. H. P. Başkanı).

Darende: Baha Buyurgan (Belediye Başkanı).

Suşehir: A. Karaca (C. H. P. Başkanı).

Divriği: Y. Öktem (C. H. P. Başkanı).

Sivas: A. Eskici (Halkevi Başkanı).

Koyulhisar: Tahsin Fırat (C. H. P. Başkanı).

Erzin: K. Yıldırım (C. H. P. ocakları namına), Y. Öktem (C. H. P. Başkanı), Hasan Karakuru (Belediye Başkanı).

Kozan: Zeki Alçalı (C. H. P. Başkanı).

Adana: Ekrem Avni (Ziraat odası Başkanı), (Ticaret ve zahire Borsası), Hadi Okan (Ulusal ve ekonomi arttırma kurumu şube Başkanı), Sabri Gül (Tayyare Başkanı), Ali Necdet (Karahacı nahiye başkanı), Tefvik Kadri Erden (Çiftçi birliği başkanı), Mahmut Yücesoy (Misis nahiye Başkanı), Talib Kübat (Tuzla nahiye başkanı), Rifat Akyüz (Hilâliahmer Başkanı, Diş hekimi), Coşkun (Çukurova mmtakası başkanı), Dr. Abtullah Demirel (Maarif cemiyeti Başkanı), Ahmet Demirel (Karacanip şehir nahiyesi Başkanı), Hasan (Aşağıcanip şehir nahiye Başkanvekili), İzzet (Ticaret odası Başkanı), Zahit (Güreyir nahiye Başkanı), F. Uğurlu (Parti Başkan vekili), Kasım Ener (Halkevi Başkanı), Memet (Karataş nahiye Başkanı), İzzet (Çocuk esirkeme kurumu Başkanı),

Feke: A. Tekinayok (Parti Başkanı),

Saimbeyli: S. Yıldırım (Parti başkanı vekili).

Ceyhan: A. Ülkü (C. H. P. Başkanı).

Karaisali: M. Eren (C. H. P. Başkanı).

Osmaniye: Aktar Alkan (C. H. P. Başkanı).

Dört Yol: Hüseyin İkiz (C. H. P. nahiye Başkanı), Hamdi Oral (C. H. P. Başkanı).

Payas: D. Altan (C. H. P. Başkanı).

Ünye: Musa Güven (Spor hayat kulübü Başkanı).

Fatsa: İhsan (C. H. P. Başkanı)

Ordu: (Muallimler birliği), Yusuf (Gençler yurdu Başkanı), Şükrü (Halkevi Başkanı), Derviş Kuntman (Kızılay Başkanı), M. Vehbi (Ticaret odası Başkanı), C. Şener (C. H. P. Başkanı), R. Akyol (Spor yıldızı Başkanı).

Köyceğiz: S. İlhan (C. H. P. Başkanı), Tefvik (Çocuk esirkeme kurumu Başkanı), Fehmi (İdman yurdu Başkanı), T. Baykent (Belediye Başkanı), Kâzım (Kızılay Başkanı).

Datça: Kâmil Türkünal (C. H. P. Başkanı).

Fethiye: (Ege gençler birliği), Dr. T. Özkan (Kızılay Başkanı), Baha Gürsoy (Belediye Başkanı), Hilmi Değer (C. H. P. Başkanı).

Milâs: Şevket (Belediye Başkanı), (Ticaret odası Başkanı), Lûtfi Gürdaş (Çocuk esirkeme kurumu Başkanı), Faik (Tayyare şubesi Başkanı).

Marmaris: Dr. Kemal (Çocuk esirkeme kurumu Başkanı).

Bodrum: Ahmet Toker (C. H. P. Başkanı).

Muğla: C. Aker (Halkevi Başkanı).

Milâs: C. Çetinel (C. H. P. Başkanı), Şevket (Belediye Başkanı), Akagün (Halkevi Başkanı), M. Zeki (Ticaret odası Başkanı), Hamdi (Ziraat odası Başkanı), Hilmi (Kızılay Başkanı).

Muğla: C. Aker (C. H. P. Başkan vekili), T. Kazesoğlu (Belediye Başkan vekili). A. Çakır (İdman cemiyetleri Muğla mmtaka Başkan vekili), Mertter (Yayla spor kulübü Başkanı),

Bodrum: M. Gür (Çelikköçü spor kulübü Başkanı), Ali (Bodrum spor Başkanı), Günay (Çocuk esirkeme kurumu Başkanı), Dr. Ataman (Belediye Başkanı).

Datça: C. Öztürk (Akdeniz spor Başkanı), Hidayet (Kızılay Başkanı), N. Çetintürk (Belediye Başkanı).

Milâs: C. Çetinel (C. H. P. Başkanı), M. Akagün (Halkevi Başkanı).

Turgutlu: İsmail (Demirciler ve arabacılar

kurumu Başkanı), H. Üzel Himayeietfal kurumu Başkanı), Mutlu (Kızılay Başkanı).

Manisa : (Ticaret odası), Yusuf Uyagus (Serabat ocağı Başkanı).

Salihli : Halis (C. H. P. Başkanı), Kâni (Belediye Başkanı).

Soma : Talât Saraç (C. H. P. Başkanı).

Manisa : Cavit (Arabacılar birliği Başkanı), Kâmil Aksoy (Baro reisi), Fuat (Bağcılar kooperatifi reisi), (Kunduraacılar birliği), S. Turgut (Tayyare Başkanı), A. Gemicioğlu (Belediye Başkanı), Basri Selek (Dereocağı Başkanı), Sait (Terzi), (Merkez zirai kredi kooperatifi), Rıza (Başkan), Kenan (Parti Başkan vekili), H. Delen (Gediz mmtakası Yıldırım spor kulübü umumî kâtibi), Kenan (Bağcılar bankası N. müdür), A. Gemicioğlu (Şoförler birliği), Hüseyin (Borsa Başkanı), Kadri.

Turgutlu : H. Ali (Tayyare kurumu Başkanı), Cevdet Öktem (Parti ve belediye Başkanı), Rıza (Ticaret odası Başkanı), S. Erden (Manifaturacı ve tuhafiyeciler namma).

Kırkağaç : Fuat (Avcılar birliği Başkanı), G. Eken (Parti Başkanı), Celâl (Belediye Başkanı), Fehmi (Gençler birliği Başkanı), Eşref (Ticaret odası Başkanı).

Salihli : Ridvan Talât (Gürbüzler yurdu Başkanı).

Akhisar : Nüzhet Işık (Belediye Başkanı).

Uşak : Hilmi (Kızılay Başkanı), C. Türkây (Binicilik kulübü Başkanı), Cemal Uyalan (C. H. P. Başkanı), Şerif Akças (Şarbay vekili).

Seydişehir : Vehbi (Çocuk esirgeme kurumu Başkanı), H. Memet (Şarbay), Adil (Tayyare cemiyeti Başkanı).

İlgm : S. Afacan (Kent Başkanı).

Çumra : Ertem (C. H. P. Başkanı).

Beyşehir : Hasan Değer (Çocuk esirgeme kurumu Başkanı), Hüsam Değer (Öğretmenler birliği Başkanı), (Ticaret odası).

Konya : N. Özel (Belediye Başkan vekili),

Akşehir : (Ticaret ve sanayi odası).

Konya : F. Soyman (Halkevi Başkanı).

Akşehir : (Tayyare şubesi), F. Sanatkâr (İdman yurdu Başkanı).

Konya : Dr. Cevat Atasagun (Dördüncü mmtaka etibba odası Başkanı), Hulûsi H. Sagun (Merkez kaza Başkanı), İsmail Hakkı (Mütaka-it miralay Başkan).

Akşehir : (Kızılay şubesi).

Konya : Münih Ozkay (Kulüp başkanı ve belediye baytarı).

Akşehir : A. Yalçm (Şarbay).

Konya : Hulki (Baro Reisi).

Kadınhan : Enver Tuncer (Şarbay).

Akşehir : Ünal (İdman Yurdu).

Beyşehir : İsmail Taşkaya (C. H. P. Başkan Vekili).

Hadım : A. Tankut (C. H. P. Başkanı).

Bozkır : Hüseyin (Tayyare kurumu Başkan Vekili).

Konya : Hançerli oğlu (Ekonomi artırma kurumu Başkanı), (İdman yurdu).

Bozkır : Doğan (C. H. P. Başkanı), A. Ulutan (Çocuk esirgeme kurumu Başkanı), A. Erdemir (Kızılay Başkanı).

Adapazarı : (İdman yurdu gençliği).

Karamursal : Bilge (Parti başkan vekili).

Adapazarı : Dr. Nuri Rena (Parti başkan vekili), Dr. Nuri Rena (Kızılay kurumu Başkanı).

Derbent : İrfan (Parti Başkanı).

İzmit : Galip Par (Belediye başkanı namma).

Bahçe : Durdu Erdoğan (Nahiye Başkanı), Hasan (Şarbay), Hasan Eroğlu (Canka parti başkan vekili).

Akyazı : Mesut Murgul (Parti Başkanı), Mustafa Abuç (Çocuk esirgeme ve Kızılay Başkanı).

Geyve : Süleyman Akyol (Parti Başkanı).

Adapazarı : Dr. Nuri Rona (Halkevi Başkanı), Dr. Nuri Rona (Çocuk esirgeme kurumu Başkanı).

İzmit : Sıtkı Özer (C. H. P. Kaza Başkanı).

Hendek : Rıza Dıraç (Gençler yurdu Başkanı).

İzmit : Muhittin (Tayyare C. Başkanı).

Sapanca : M. Kubilây (C. H. P. Başkanı).

Karamursal : Salâhattin (Şarbay), Gökmen (Muallimler evi Başkanı).

Hendek : Osman (Şarbay), Osman Yılmaz (C. H. P. Başkan Vekili).

İzmit : İ. Dincer (Merkez C. H. P. Nahiye Başkanı).

Karamursal : K. Kızılkaya (Tayyare Başkanı).

İzmit : (Kızılay ve çocuk esirgeme kurumu Başkanları), Nazmi Oğuz (Akyeşil spor genel yazganı), Ülger (Ulusal ekonomi ve artırma K. Başkanı).

Babaeski : C. Akan (C. H. P. Başkan vekili).

Kırklareli : H. Peksöz (Halk spor kulübü Başkanı), Emin (C. H. P. Başkanı), Ömer

(Halkevi Başkanı), Ömer (C. H. P. Başkan vekili), Dursun Kaya (Çocuk esirgeme kurumu Başkanı).

Akyazı : Sami (İdman yurdu Başkanı).

Vize : Hulusi Tan (İdman yurdu Başkanı), M. Ali Ersoy (C. H. P. Başkanı), Halit Tekin (Çocuk esirgeme kurumu Başkanı), Ali Atakan (Kızılay Başkanı).

Babaeski : Naci Saygın (Şarbay vekili), Muhiittin Çiytepe (Halk spor Başkanı).

Kemah : S. Baykara (Koruma kurumu Başkanı), H. Özdemir (Parti Başkanı), Benice (Kızılay Başkanı), Kadri Baykara (Ulusal ekonomi ve artırma K. Başkanı), Yalçın Kaya (Türkiye T. A. O. Başkanı), A. Aksoy (Muallimler birliği Başkanı).

Pülümür : M. Doğan (Kent ve C. H. P. Başkanı).

Refahiye : Turhan (Belediye Başkanı).

Erzincan : Şerefettin Atabay (Halkevi Başkanı), M. Altunok (C. H. P. Başkanı).

Refahiye : Esat (C. H. P. Başkanı).

Kuruçay : Yılmaz (C. H. P. Başkanı).

Alucra : Tevfik Ekmen (C. H. P. Başkanı).

Giresun : E. Dizdar (Giresun Şarbayı).

Alucra : Lütfi Erdiz (C. H. P. Başkanı).

Tirebolu : S. Karakaya (Belediye ve C. H. P. Başkanı).

Görelle : R. Sabri (C. H. P. Başkanı).

Giresun : R. Cevdet Erdemir (Muallimler birliği Başkanı).

Tirebolu : O. Görer (Ziraat odası Başkanı), Memduh Yılmaz (Ateş spor kulübü), Suat Bayrak (Altımsu spor kulübü Başkanı), Suat Bayrak (Kızılay Başkanı).

Bulancak : Ali Rıza (C. H. P. Başkanı).

Ş. Karahisar : Özşan (C. H. P. Başkanı).

Giresun : C. Gürken (Halkevi Başkanı).

Ş. Karahisar : Talât Sabuncu (Halkevi Başkanı).

Mersin : Fuat Akbaş (Tayyare C. Başkanı), Mansur Bozdoğan (Liman şirketi umum müdürü), Mitat (Belediye Başkanı), Mitat Tur (İdman yurdu Başkanı), Dr. Mahmut (Develi Partisi Başkanı), Dr. Hayri Tolunay (Çocuk esirgeme kurumu Başkanı), Dr. Şükrü (Kızılay başkanı).

Mut : Ali Atışık (Parti Başkanı).

Taşucu : Halil Dölek (Parti Başkanı),

Silifke : Rasim Bozbey (Parti Başkanı)

Anaypazarı : Kâni Işık (Parti Başkanı).

Tarsus : Kocak (Ticcar kulübü Başkanı), Şadi (Çukur ova fabrikası sahip ve işçileri), Celâl (C. H. P. Avclar kulübü başkanı), Ege (İlcebay), Sungur (Tayyare cemiyeti Başkanı), Z. Uygur (C. H. P. Başkanı), Karacaaslan (İdman yurdu Başkanı), T. Oğuzcan (Ziraat odası Başkanı), Muvaffak Uygur (Şarbay), K. Sünger (C. H. P. Çiftçiler birliği başkanı).

Anamur : (Spor yurdu), A. Erden (Şarbay).

Beykoz : Hulusi Kavak (C. H. P. Başkanı).

Galata : Nihat (İstanbul limanı Deniz işçileri K. Başkanı).

Silivri : A. Engin : (C. H. P. Başkanı).

Beşiktaş : Fikri Orhan (C. H. P. Başkanı).

Samatya : Hamdi (Nahiye parti Başkanı).

Kartal : A. Rıza (Gençler birliği).

Beyoğlu : Dr. S. Keçeci (C. H. P. İstiklâl nahiyesi Başkanı).

Kartal : Arif Erciyeş (Belediye Başkanı).

Bakırköy : Abdülkadir (Kızılay Başkanı), H. Tahsin Erez (İlk mektepleri koruma ve yardım Başkanı).

Büyükkada : Süleyman Haralı (C. H. P. Başkanı).

Bayazıt : A. Rıza S. Ömer (C. H. P. Eminönü kazasının Bayazıt komünü Başkanı), Tevfik Oyras (Eminönü C. H. P. Başkanı), Kalnik Eminönü nahiyesi C. H. P. Başkanı).

Beyoğlu : Haşim Refet Hakarar (C. H. P. Başkanı).

İstanbul : Remzi (Paşabahçe C. H. P. Başkanı).

Samatya : İsmail Cakar (Kızılay kurumu Başkanı).

Edirnekapı : Halit Tari (Kızılay Karagüm-rük nahiye Başkanı).

Anadoluhisarı : Eozacı M. Ali Durudoğan (C. H. P. Başkanı).

Edirnekapı : Vasfi Aktim (Kızılay Fatih Başkanı).

Fatih : Sait Sıral (C. H. P. merkez nahiyesi Başkanı).

Bakırköy : Selim Bilâl (C. H. P. Başkanı).

Beykoz : Sabit (Mahmut Şevketpaşa ocağı C. H. P. Başkanı).

Yeşilköy : İdris (Kahtarkaköyü C. H. P. Başkanı)

Beyoğlu : Haşim Refet Hakarar (Halkevi Başkanı).

Kadıköy : Naci Ali Moralı (C. H. P. Başkan).

Galata : Nuri Zorel (C. H. P. Galata nahiye Başkanı).

Beykoz : Ahmet (Dereseği ocağı C. H. P. Başkanı).

Yalova : Mustafa Atak (Aşağı Kocadere C. H. P. ocak Başkanı), Mehmet (Kabaklı C. H. P. Ocak Başkanı), İbrahim Oncu (Gacik C. H. P. Ocak Başkanı).

İstanbul : Dr. F. Kerim Gökay (Yeşil hilâl ve içki aleyhtarları K. Başkanı).

Eyüp : Farmakolok Arif (Kızılay Başkanı). Farmakolok Arif (Vefa idman yurdu Başkanı).

Edirnekapı : Naci (Karagümrük C. H. P. Nahiye Başkanı).

İstanbul : Sabri Urunç (İstanbul kız lisesi direktörü).

Beykoz : N. Ozan (Paşabahçe C. H. P. Ocağı).

Yeşilköy : Mehmet (Avcılar köyü C. H. P. Ocağı Başkanı), Mustafa (Safra köyü C. H. P. Ocağı Başkanı), Kasım Davi (Küçükçekmece C. H. P. Ocağı Başkanı), Hüsnü (Ambarlı köyü C. H. P. Ocak Başkanı).

Beykoz : Emin (Cümhuriyet ocağı).

Büyük Çekmece : R. Ertekin (C. H. P. Nahiye Başkanı), M. V. Evrenoz (Nahiye Müdürü), M. Gürel (Kızılay Başkanı), Mitat (Tayyare kurumu Başkanı), Vehbi Çağ (Çocuk esirgeme kurumu Başkanı).

Yeşilköy : Şaban (Halkalı köy C. H. P. Ocağı Başkanı).

İstanbul : Hasan Mehmet (Türkiye emgen eczacı K. Adma Genel yazıcı), Sabri (Trakya şimendiferler kurumu Başkanı).

Beykoz : Dr. N. Duran (Kızılay Başkanı), H. Köktürk (Beykoz nahiyesi C. H. P. Ocağı).

İstanbul : Ahmet Kara (C. H. P. İstanbul başkan vekili), Refi Celâl Bayar (Halkevi Başkanı).

Bayazıt : Hu ve Nur (İstanbul öğretmenler Başkanı).

Topkapı : Hasene İlgaz (Şehremini halkevi kâtibi).

Yeşilköy : Hüseyin Ramazan (Firuz köyü C. H. P. Ocak Başkanı).

Üsküdar : Macit Oktar (C. H. P. Başkanı), Şefik Bağman (Halkevi Başkanı), Akif Özer (Küçükpazar Komün Başkanı).

Kadıköy : Naci Ali Moralı (Halkevi Başkanı namına).

Silivri : N. Alper (Belediye Başkanı).

Yalova : Meliha Ülken (Kılıç nahiyesi Başkanı), Mazlum (Mera köyü C. H. P. Ocak Başkanı), İzzet Biner (Rüstempaşa mahallesi ocak Başkanı), Recep Göken (Hacımehmet ocak Başkanı), Bayram Özkan (Gençler ocak Başkanı), Rifat Acar (Safra ocak Başkanı), Halil Soyer (Kirazcı ocak Başkanı), Niyazi Sever (Akköy ocak Başkanı).

Beykoz : Muharrem (Akbaba ocağı).

Eyüp : (Tayyare cemiyeti), S. Önel (Halk musiki kurumu Başkanı), İ. Tarım (C. H. P. Nahiye idare heyeti Başkanı).

Fener : Dr. Ertuğrul (Fener nahiye kurumu Başkanı).

Topkapı : A. Ercan (Şehremini C. H. P. Başkanı).

Üsküdar : Ulvi Özer (Ömerli nahiye ocakları namına C. H. P. nahiye Başkanı).

Beyoğlu : Y. H. Erdemir (C. H. P. Taksim ocağı Başkanı).

Beyoğlu : A. Pasmahg (Eskişehir S. Ocağı Başkanı).

Beykoz : Faik (Paşamandra ocağı).

Kadıköy : Daniş Derlen (Kadıköy merkez nahiyesi Başkanı), Hüsnü (Türk fıkaraperver cemiyeti), Atrf (Hilâliahmer Kadıköy kaza kurumu).

Fatih : Makbule Kansi (Karagümrük nahiyesi çocuk esirgeme kurumu adına Başkan).

İstanbul : Cemalettin F. Erten (C. H. P. Fatih kaza Başkanı).

Fatih : Makbule Kansi (Tayyare kurumu kadınlar kolu adına).

Beyoğlu : (İst. Altmordu spor kulübü).

İzmir : (C. H. P. İsmetpaşa ocağı idare heyeti), E. Şensöz (C. H. P. Tilkilik nahiyesi Pazaryeri ocağı Başkanı), Emin Erbaysal (Asansör ocağı Başkanı), Dr. Osman Özmen (Dolaplıkuyu nahiye Reisi), A. Hakkı (Ticaret odası Başkanı), Mustafa Sıtkı (İzmir barosu ikinci Reisi), Dr. Ziya Bekman (Verem mücadele kurumu Başkanı), Dr. F. Yurtoğlu (İkinci Karantina İ. H. Karantina Ocağı Başkanı), Şükrü Cevahirci (İzmir Borsası Başkanı), Hikmet Türk (Halk evi Başkanı), A. Arayıcı (Gaziler ocağı İ. H. na-

mma Başkan), Necip Demircan (Süvari ocağı Başkanı C. H. P.).

Ödemiş: Muharrem Baran (Halkevi Başkanı).

Seferihisar: M. Gür (Gençler birliği Başkanı).

Söke: Süleyman (Tayyare kurumu Başkanı).

Alsancak: İ. Gökyayla (İdare kurumu Başkanı).

Menemen: M. Çiftçi (Menemen spor kulübü Başkanı).

Söke: Fazilet Bilge (Ekonomi ve artırma kurumu Başkanı), Dr. İbrahim Azer (Kızılay kurumu Başkanı).

Urla: Hilmi (C. H. P. Başkanı).

Basmahane: Hasan İsilar (Çiçekocağı adma Başkan), Fuad Karcioğlu (Abdullah Corakkapı adma Başkan), Hüsnü Ercan (Tilkilik Hatuniye ocağı adma Başkan).

Bergama: Avukat Fehmi Kural (Ekonomi kurumu Başkanı).

Tire: Azmi Tuzun (Kızılay kurumu Başkanı), H. Genel (Başkan), (Tayyare kurumu).

Salihli: İhsan (Kızılay kurumu Başkanı).

Karaburum: Nazmi Özbek (Kızılay kurumu Başkanı), M. Güneri (C. H. P. Başkanı), Ziya Solakoğlu (Çocuk esirgeme kolu Başkanı), Emin Solakoğlu (Belediye Başkanı), Kâmil Kirant (Tayyare Cemiyeti Başkanı).

Çeşme: M. Barbaros (Yoğurtlu belediye başkanı).

İzmir - Hükümet: Dr. Fikret Saydam (Belediye Başkanı).

Tepeköy: R. Coşkun (Torbalı C. H. P. ve Kent Başkanı).

Buca: Nazmi Amik (Belediye Başkanı).

Bergama: A. H. Arıkan (C. H. P. Başkanı), Halük Ökeren (Halkevi Başkanı). N. Özcelik (Şarbay).

İzmir: Operatör C. Ş. Baydur (Kanser mücadele birliği Başkanı).

Tire: Ali (Belediye Başkanı). Selim Devirim (İdman yurdu Başkanı namma), H. Şahin (Çocuk esirgeme kurumu Başkanı).

Bornuva; Elerman (Küçük cami C. H. P. Başkanı).

Basmahane: N. Arcak (Bayraklı nahiyesi C. H. P. Başkanı).

Hükümet: M. Nalbant (İzmir Göztepe C. H. P. Ocağı Başkanı),

Menemen: H. Hüsnü (Zirai kiredi kooperatifi ve Bekir Sıtkı, Ali Ulvi), İ. Tinaz (Şarbay), M. Abalı (Tayyare kurumu Başkanı), K. Önder (Öğretmenler Başkanı).

İzmir: Halis Özyaman (C. H. P. Alsancak nahiye Yazkanı), Ali Onaran (Tilkilik nahiye C. H. P. Başkanı), Tahir Bor (C. H. P. Karşıyaka Başkanı).

Bornova: Tahsin (Büyükcami mahallesi C. H. P. Ocak Başkanı), Kavukçuoğlu (C. H. P. nahiye Başkanı).

Eskifoça: H. Basri (C. H. P. Başkanı).

Çeşme: Ergenekon (Gençler birliği Başkanı).

Tire: Azmi (Halkevi Başkanı).

Kemalpaşa: İsmail Zeki Tufan (C. H. P. Başkanı), Ahmet Ergin (Belediye Başkanı), Ahmet Ergin (Tayyare cemiyeti Başkanı).

Urla: Keskin (Ziraat odası Başkanı), Mehmet Akkas (72 sayılı zirai kredi kooperatifi çevirgeni), Kemal (Belediye Başkanı), H. Tümer (Halkevi Başkanı), Zengin (Çocuk esirgeme kurumu Başkanı), Ekrem (Tayyare şubesi Başkanı), Osman Tabay (C. H. P. Başkanı), M. Hayri (Ticaret odası Başkanı).

Kuşadası: Azmi Güvenç (C. H. P. Başkanı).

Bayındır: Hasan Çelebioğlu (C. H. P. Başkanı).

Alaçatı: Hakkı Demiray (C. H. P. Başkanı).

M. Varol (Belediye Başkanı).

Ödemiş: Kâzım Dirik (İzmir Valisi).

İzmir (Altay spor kulübü).

Eskifoça: Midillili (Şarbay).

(Alkışlar)

Başkan — Bun'ar Kurultay namma cevap verilecektir.

Bu öünkü ruznamemiz bitmiştir. Pazar günü saat 15 te toplanılmak üzere toplantıyı kapatıyorum.

Kapanış : 16,30

C. H. P. Dördüncü Büyük Kurultayı

İKİNCİ TOPLANTI

12 - V - 1935 pazar

BİRİNCİ OTURUM

Açılış saati: 15

BAŞKAN : Abdülhalik Renda

SEKRETERLER — Naşid Uluğ (Kütahya), Fakihe Öymen (İstanbul), İbrahim Akmer (Edirne) ve Etem Kadri (Aydm)

BAŞKAN — Toplantımız açılmıştır. Bu gün konuşacağımız işler arasında Hesap encümeninin mazbatası vardır. Program ve nizamname encümeni de işini bitirmiş ve program arkadaşlar tarafından öz türkçeye çevrilmiştir. Bunlar dağıtılmıştır. Program, nizamname, ve Hesap encümeni mazbataları okunduktan sonra mazbata muharrirleri izahat vereceklerdir. Bu gün program ve nizamname üzerinde müzakere açmayacağız. Yalnız programda yapılan tadilatı öğreneceğiz.

BAŞKAN — Buyurunuz, Hesap encümeni raporunu okuyunuz.

(Sekreter aşağıdaki raporu okudu)

Cümhuriyet Halk partisi Dördüncü Büyük Kurultayı Yüce Başkanlığına

Partimizin Merkez kurumu hesap işlerini incelemek için ayrılmış olan Encümenimiz Üçüncü Büyük Kurultay tarafından incelenmesi yapılan 931 yılı nisan sonundan yani 931 yılı mayıs ayı başlangıcından 935 senesi nisan ayı sonuna kadar hesapları ve bunlara ilişik defter, makbuz, zarf kâğıtlarını banka ve avans hesaplarını, kararlarını gördü ve inceledi.

Görgümüzün sonucunu gösteren cetvel işbu mazbatanın arkasına yazılmıştır.

Bu cetvelin de anlattığına göre:

931 yılı mayıs ayında Partinin diğer aylar-

dan devredilmiş (90 805) lira (36) kuruş geliri olup aynı ayda (43 083) lira (33) kuruş gideri tahakkuk etmiş ve arada fark olan (47 722) lira (03) kuruştan (36 714) lira (50) kuruş bankada, (148) lira (87) kuruş kasada, (10 858) lira (66) kuruş avans hesabında olarak 931 mali yılı bütçesine devredilmiştir. (10 858) lira (66) kuruştan ibaret olan bu avans, Üçüncü Büyük Kurultay delegelerine verilen yevmiye ve harcırahm katı mahsubu yapılamamasından ileri gelmiştir. 931 mali yılında, 930 mali yıldan devredilmiş (47 722) lira (03) kuruşla beraber (351 062) lira (18) kuruş gelir ve buna karşı (258 288) lira (69) kuruş gider tahakkuk etmiş ve aradaki fark olan (92 773) lira (49) kuruştan (81 563) lira (33) kuruş bankada, (11 210) lira (16) kuruş ta son ayda mahsubu yapılmayarak gelecek ayda mahsubu yapılmak üzere bırakılmış avans olarak 932 mali yılma devredilmiştir.

932 mali yılında, 931 mali yıldan devredilmiş (92 773) lira (49) kuruşla beraber (442 146) lira (77) kuruş gelir ve aynı yıl içinde (294 515) lira (70) kuruş gider tahakkuk ederek aradaki fark olan (147 631) lira (07) kuruştan (139 513) lira (41) kuruş bankada, (8 117) lira (66) kuruş son ayda mahsubu yapılmayarak gelecek ayda mahsubu yapılmak üzere bırakılmış avans olarak 933 mali yılma devredilmiştir.

933 malî yılında, 932 malî yıldan devredilmiş (147 631) lira (07) kuruşla beraber (455 625) lira (89) kuruş gelir, (373 143) lira (94) kuruş gider tahakkuk ederek aradaki fark olan (82 481) lira (95) kuruştan (73 525) lira (67) kuruş bankada, (8 956) lira (28) kuruş son ayda mahsubu yapılamıyarak gelecek ayda mahsubu yapılmak üzere bırakılmış avans olarak 934 malî yılma devredilmiştir.

1934 malî yılı başlangıcı olan 1 haziran 1934 tarihinden hesabı incelediğimiz tarih olan 1935 yılı nisan ayı sonuna kadar on bir ay içinde 1933 yıldan devredilmiş (82 481) lira (95) kuruşla birlikte (510 991) lira (28) kuruş gelir, (341 617) lira (77) kuruş gider tahakkuk ederek aradaki fark olan (169 373) lira (51) kuruştan (146 705) lira (60) kuruş bankada, (12 520) lirası Dördüncü Büyük Kurultay Delegelerine yol masrafı ,yevmiye avansı ve (10 147) lira (91) kuruşu da son ayda mahsubu yapılamayarak gelecek ayda mahsubu yapılmak üzere bırakılmış avans olarak 1935 yılı mayıs ayma devredilmiştir.

Özet :

1931 başlangıcından 1935 yılı nisan sonuna kadar tam dört yıl içinde (1 480 022) lira (94) kuruş gelir, (1 310 649) lira (43) kuruş gider tahakkuk ederek (169 373) lira (51) kuruştan

ibaret gelir fazlası yukarıda bildirildiği gibi 1935 yılı mayıs ayma devredilmiştir.

Hesaba taallük eden defterler ,sarf vesikaları çok düzgündür. Her harcama muhasebe talimatnamesine uygun bir şekilde yapılmıştır.

1931 malî yılı başlangıcı olan 1 haziran 1931 tarihinden başlayarak vezne işi kaldırılmış ve santimine varıncaya kadar paraların hepsi bankaya yatırılmış ve harcamalar çeklerle yapılmıştır.

Yüksek Genel Başkanlık Divanı tarafından üç kişiden ibaret olmak üzere meydana getirilen murakabe heyeti her dört ayda bir hesap işlerini incelemiş bütçe ve sarf kâğıtlarıyla karşılaştırarak deftere imza etmişlerdir.

Bütçe dışında hiç bir harcama yoktur. Hesap işlerinde tam bir duyguluk gösterilmiştir. Görülen düzgünlük takdire lâyiktir.

Karşılığı olmayan hiç bir harcama yapılmamış, her yüklenme gününde ödenmiştir.

Partinin parası derin bir ilişik ve kıskançlıkla hakiki ve zaruri ihtiyaçlara sarfedilmiş ve her yıl sonunda gelecek yıla mühim denebilecek miktarda para devredilmiştir ki bu sonuç partimizin her alanda olduğu gibi malî işlerde de kudret ve düzenini göstermektedir.

Yüce Kurultayın kabulüne sunarız.

10 - V - 1935

*Cumuriyet Halk Partisinin 1 mayıs 1931 den 30 nisan 1935 sonuna kadar
dört senelik gelir ve harcanan paralarının özeti*

(Gelir)

Lira	Kr.	
90 805	36	1930 malî yılına ait 1931 mayıs ayı geliri (bir aylık)
303 340	15	1931 malî yılı geliri (oniki »)
349 373	28	1932 » » » (» »)
307 994	82	1933 » » » (» »)
428 509	33	1934 » » » (onbir »)
1 480 022	94	Genel gelir tutarı.

(Harcanan)

	930 malî yılına ait 931 mayıs masrafı		931 malî yılı masrafı		932 malî yılı masrafı		933 malî yılı masrafı		934 malî yılı masrafı		Genel tutarı	
	Lira	K.	Lira	K.	Lira	K.	Lira	K.	Lira	K.	Lira	K.
Birinci bölüm tutarı	730		78 670	84	82 854	21	100 055	58	94 263	26	356 573	89
İkinci » »	0		58 715	55	73 910	17	106 259	80	75 987	64	314 873	16
Üçüncü » »	8 626	05	31 285	20	42 189		109 828	56	95 558	62	287 487	43
Dördüncü » »	29 652	58	29 276	93	3 144	27	2 000		200		34 273	78
Beşinci » »	3 174	70	6 091	18	4 646	34	0		250		16 162	22
Altıncı » »	0		4 253	97	0		0		0		4 253	97
Yedinci » »	900		657	04	2 234	50	55 000		57 000		115 791	54
Sekizinci » »	0		48 587	98	22 785		0		18 229	84	39 602	32
Dokuzuncu » »	0		0		2 602	35	0		128	41	2 730	76
Onuncu » »	0		750		0		0		0		750	
On birinci » »	0		0		49 000		0		0		49 000	
On ikinci » »	0		0		9 149	86	0		0		9 149	86
	43 089	33	258 288	69	294 515	70	373 143	94	341 617	77	1 310 649	43
											169 373	51
											1 480 022	94

1 mayıs 1935 hesabına geçen para

(1) 1 mayıs 1935 hesabına geçen paranın dökümü

Lira	Kr.	
146 705	60	Bankada saklı bulunan
22 667	91	Avanslarda kalan
169 373	51	

DAMAR ARIKOĞLU (Seyhan) — Seçmiş olduğunuz Hesap encümeni, Fırkamızın dört senelik hesabını tetkik etti. Gerek defterlerinde, gerekse kayıtlarda gördüğü intizamı encümen takdir etti. Masraflar kıskançlıkla yapılmıştır. Bu hususta Genel Kâtibin ve hesap işlerine bakan arkadaşlarımızın çalışmaları iftihara lâyıktır. Hesap kısmını raporda dinlediniz. Parti hesaplarının madde ve fasılları hakkında, her hangi bir kısımda malûmat isterseniz bunu da vermeğe hazırız.

BAŞKAN — Başka söz isteyen var mı? (Reye sesleri) Mazbatayı aynen reye arz ediyorum. Kabul edenler ... Etmeyenler ... Kabul edilmiştir.

Toplantıyı açarken Program ve Nizamname komisyon mazbata muharririnin ilk tevzi edilmiş olan ve Genel Kâtiblikçe hazırlanan program üzerinde komisyonca yapılan bazı tashihati izah edeceğimi söylemiştim. Söz Bay Ferid Celâl Güvenindir.

PROGRAM VE NIZAMNAME ENCÜMENİ RAPORTÖRÜ FERİD CELÂL GÜVEN (İçel) —

Sayın arkadaşlar; Program ve Nizamname komisyonu vazifesini bitirmiştir. Hazırladığı raporu yüksek katınıza sunmuştur. Bununla beraber programın öz dilimizle yazılmış bir nüshası da yine yüksek katınıza sunulmuştur.

Program, öz dilimize çevrilirken Partimizin Genel Kâtibi, Komisyonun Başkanı, Kâtibi ve Raportörü ile Türk Dili Araştırma Kurumuna mensub arkadaşlar da bulundular. Hazırlanan öz türkçe taslak basıldııkca Komisyon tekrar basılmasına imkân olmayan program ve nizamnamenin değişik madde ve fıkralarını arkadaşlara yazdıracağım.

Önce programda yapılan tashihati birer birer okuyacağım.

Altıncı sayıfada: (A) fıkrasının sonunda «Cumuriyeti tehlikeye karşı» sözü «Cumuriyeti bütün tehlikelere karşı» olacaktır.

Sekizinci sayıfanın dokuzuncu satırındaki Sanayi erbabı ve tüccar...» fıkrasındaki «ve» yerine virgül konmuş ve «tüccar» kelimesinden sonra «memurlar» kaydı ilâve edilmiştir. Gene bu sayıfada (Ç) fıkrasının en son satırındaki «zarar»

kelimesinin «zararın» olarak düzeltmek lâzımda. 11 nci madde tamamen değişmiştir. Yeni şekli şudur:

(Madde 11 — Ziraat bankasını daha çok getici ve köylü ekonomisine yararlı bir hale getirmek ve kanun yolundan mürakabesini temin edici şekilde sahiplendirmek gayemizdir.)

12 inci maddenin ikinci fıkrasında «Mahsulümüzü alanın mahsulünü almaktır» sözü yerine «Ürünümüzü alanın ürürünü almaktır» olacaktır.

16 ncı sayıfada 15 inci maddenin birinci fıkrasının sonuna, yani «..... kovalıyacaktır.» kelimesinden sonra şu cümle ilâve edilmiştir: «Sanayi müesseselerinin memleketin muayyen köşelerinde toplanması yerine kurumları ekonomik de olmak şartile - genişlikle yayılmasını göz önünde tutarız.» 18 nci sayıfa da 23 üncü madde vardır. Bu madde 25 inci madde olacak, 25 inci madde de 23 üncü maddenin yerine alınmış olacaktır.

Bu yeni 23 üncü maddenin en son satırındaki «İşlerinden» kelimesi «İşlerinin» olacaktır.

18 inci sayıfada 24 üncü madde de «Kara, deniz ve hava nakliyeciliğinin tanzim ve inkişafına çalışacağız» fıkrasından sonra «bu fıkra ilâve edilmiştir». Bu üç çeşit nakil vasıtalarının yurda tam değerinde fayda verebilmesi için işletme tarifelerinde birbirine uyucu ve birbirini tamamlayıcı bir ahenk kurmayı yurdun iktisadî ihtiyaçlarından sayarız.»

20 inci sayıfada; 26 ncı maddenin en son fıkrasına şu ibare ilâve edilmiştir: «Şose yapılarında demir yollarını da besleyecek amudî istikametler öne alınarak, iktisadî düşünceye yer verileceği gibi yurdun emniyet ve müdafaa düşüncesine de ayrıca dikkat edilecektir.»

27 inci madde, bu yeni bir maddedir, başlıbaşına rakam alıyor ve 27 inci madde oluyor. Onu takip eden maddelerin rakamları değişecektir. 28, 29. o suretle aşağıya doğru gidecektir.

« 27 nci madde — Posta, telgraf, telefon ve telsiz işlerini teknikçe üstün ve yurd ihtiyacına uygun bir düzene getireceğiz. Şehirler arası telefon bağlarını durmadan arttıracacağız.»

22 nci sahife; dördüncü kısım, Maliye. Eski 35 nci madde yeni 36 ncı madde. Bu maddenin

son fıkrasından sonra şu kısım ilâve edilmiştir:
« Düzgün ödemeyi Hazine için mühim iş saydığımız kadar yurddaşın vergileri için de ana fikir olarak alırız ».

24 ncü sayfada eski 39 yeni 40 ncü maddenin 3 ncü satırında « Mahsullerimizin » kelimesinden sonraki « Fiatlerini tutup » fıkrası kalacak ve yerine, « Değerini » kelimesi konacaktır.

32 nci sayfada eski 49 ncü ve yeni 50 ncü maddenin 4 ncü satırındaki «Ettirecek ve öte yandan» fıkrası şu şekilde olacaktır: «Ettirilecek ve öte yandan gençlik ».

38 nci sayfada eski 65, yeni 66 ncü maddenin birinci satırındaki « Korunma » kelimesi « Koruma » olacaktır.

40 ncü sayfada eski 69, yeni, 70 ncü maddenin sonra bir madde ilâve edilmiş ve madde 71 numarası almıştır:

« **MADDE 71** — Yeni Türkiyenin hayatında köyü her bakımdan mühim sayarız. Köylünün sıhhati, güler yüzlülüğü, kültür ve inkilâp anlayışında değerli ve ekonomik alanda varlıklı olması bütün çalışma kollarımız için mühim iş olarak göz önünde tutulacaktır ».

Sekizinci kısım : Vatan müdafaası bahsinde; eski 70 nci, yeni 72 ncü maddede « Vatan müdafaası milli vazifelerin en mukaddesidir » fıkrasından sonra: «Gereğinde bu uğurda yurdun canlı cansız bütün varlıklarını ve kuvvet vasıtalarını kullanmayı esas tutarız » .

Arkadaşlar; programda yapılan düzeltmeler ve ilâveler bundan ibarettir.

Şimdi nizamnamede yapılan tashihlere ve ilâvelere geliyoruz:

Nizamnamenin ikinci sayfasında, 4 ncü maddede : « . . . Parti mensubları partinin programını, prensiblerini bilecek ... » dendiikten sonra « Yayacak » kelimesi ilâve olunacaktır. Yani bu kısım : « Parti mensubları, partinin programını, prensiblerini bilecek, yayacak ve onları müdafa edecektir » olacaktır.

26 ncü sayfada, 56 ncü maddede: «Kongrelerde mümessiller şöyle seçilir: Her ocak kongresinde ocağın 300 » derken « 300 » rakamı yerine « 200 » rakamı konacak, aşağısında : « .. kadar azası için 2, bundan fazla her 150 » derken « 150 » yerine « 100 » rakamı konacak.

Bundan sonra ikinci fıkrada « Her nahiy-

kongresinde nahiyedeki ocakların « 500 » derken « 500 » rakamı yerine « 300 » konacak, « kadar azası için 2, bundan fazla her « 550 » derken, « 500 » yerine « 300 » denecek, yani buradaki rakamlar şöyle değişiyor:

300 yerine 200, 150 yerine 100, 500 yerine 300

23 ncü sayfada 70 ncü madde şu şekli almıştır: « İdare Heyetinde buluranlar kendi kongrelerine mümessil seçilemezler, müzakere- lere iştirak eder, rey veremezler encümenlere de seçilemezler ».

50 ncü sayfada, 113 ncü madde olduğu gibi 99 ncü maddenin altına gelerek 100 ncü madde oluyor. Eski 100 ncü madde de 101 rakamını alıyor. Bu maddede de : « Büyük Millet Meclisi içtima halinde bulunduğu zaman Grup haftada bir gün mutlaka toplanır. İcabında ayrıca Umumî Reisin veya vekilinin, Grup reisinin istemesile veya » dan sonra « Grup » kelimesi konacak, yani « Grup idare heyeti kararile » şeklinde olacaktır.

Eski 101 ncü, şimdiki 102 ncü madde «Umumî reis» kelimesinden sonra «Veya vekili» konacaktır. Ondandır «Reislik etmedikle» halde» olacaktır «Etmediği» yazılmıştır.

Eski 102 ncü, şimdiki 103 ncü madde «Grup toplantılarında, gruba ait umumî meselelerle reislikten» sonraki «İdare heyetlerinden» fıkrası kalkacak, yerine «Umumî idare heyet veya grup idare heyetinden» kaydı konacaktır. Ondandır «Yahut» kelimesinden sonra «Grup» kelimesi konacaktır.

52 ncü sayfada eski 103 ncü, şimdiki 104 ncü madde bütünü değişmiştir:

«Madde 104 — Grup toplantılarında müzakereler, hazırlanmış ruzname üzerine yapılır. Acele hallerde Grup azasının ruzname üzerinde yapacağı teklifin o günkü ruznameye alınıp alınmamasına Grup heyeti umumiyesince yine o gün yapılacak diğer toplantıda karar verilir».

Eski 104 ncü, yeni 105 ncü madde de baştan aşağı değişmiştir:

«Madde 105 — Grup müzakerelerinde, grup azaları müzakere mevzuu hakkındaki içtihat ve reylerinde tamamilen serbest olup fikirlerini kayıtsız ve şartsız söylerler. Sual serbesttir. Sual tahriri veya şifahi olur. Grup azası, vekillerin her birinden aydınlatılmasını is-

tedikleri meseleler hakkında sorguda bulunabilirler.

İstizaha gelince; istizah ancak Parti grupu karar verdiği takdirde yapılır ve Parti grubunda cereyan eder. İstizahın T. B. M. Meclisine intikali Grup kararile olur. Grup kararı olmadan sual istizaha kalbedilemez».

Eski 106 ncı, yeni 107 nci madde de: «Grup müzakeresi esnasında hazır bulunmayan azalar grubun» fıkrasından sonra «Karardan haberdar olmakla» cümlesi kalkmıştır. Onun yerine «Kararlarını öğrenmekle» fıkrası konmuştur. Yeni madde şu şekli almıştır:

«Grup müzakeresi esnasında hazır bulunmayan azalar grubun kararlarını öğrenmekle mükelleftirler...».

Eski 107 nci, yeni 108 nci maddede başta: «Grup azaları» var, o kelimedenden sonra «Büyük Millet» kelimeleri konulacaktır. Bu maddenin 2 nci fıkrasında «Grupça yapılacak her türlü» fıkrasındaki «Her türlü» kelimesi silinecek, ondan sonra «İntihab» kelimesi var, bundan sonra «lar» ilâve edilecektir. Bunu takip eden «Mutlaka» kelimesi çıkacaktır.

Eski 108 nci maddenin: «Mecliste grupça müzakere edilip kararlaştırılmamış meselelerden» cümlesi kaldırılmıştır. Bunun yerine şu fıkra konmuştur: «Grupça karara kağılanmamış meselelerin Büyük Millet Meclisindeki müzakerelerinde..»

Eski 109 ncü, yeni 110 ncü maddenin: «Parti mebusları Grup İdare Heyetinden evvelce müsaade almaksızın...» kelimesinden sonra «Büyük Millet Meclisi Reisliğinden...» kelimesi girmiştir. Madde şöyle olmuştur: «Parti mebusları Grup idare heyetinden evvelce müsaade almaksızın Büyük Millet Meclisi Reisliğinden mezuniyet alamazlar..»

Eski 111 nci, yeni 112 nci madde: «Parti mebusları yazılı olacakları ocaklara taahhüd ettikleri yardım parasından başka grup veznesine de kendi tesbit edecekleri..» fıkrasındaki «kendi» kelimesi kalkmıştır. Bunun yerine «Grupça» kelimesi konmuştur, «edecekleri» kelimesi de «edilecek» olmuştur.

Eski 112, yeni 113 ncü maddede 8 nci satırda: «... Ekseriyetle vereceği karar» fıkrasından sonra «Umumî reislik divanının tasdiki» cümlesi ilâve olunmuştur. «Üzerine» kelimesin-

den sonra «Bu aza» kelimesi fıkranın sonuna eklenmiştir.

Sonra «Her halde suçlunun» Cümlesi yerine «Ancak grup karardan önce suçlunun» cümlesi gelmiştir.

116 ncı madde kâmilten kalkacak ve yerine şu yeni madde konulacaktır:

«Madde 116 — İdare heyeti haftada en az bir kere toplanır. Grupa aid işleri konuşur. Grup toplantılarının ruznamesini hazırlar. Grupça teşkil edilen hususî encümenlerin mesaisini takip eyler. Grup binasına, Grup kütüphanesine nezaret eder. Parti mebuslarının siyasal mahiyetteki beynelmilel teşekküllere girmesi veya bu teşekküllerin mütenazırlarını kurmaları gibi işleri tanzim ve murakabe etmek Grup İdare Heyetine aiddir.»

60 ncı sayfada, 122 nci maddede «Haysiyet divanı» kelimesinden sonraki «ya» kelimesi silinmiştir. «Azanın müracaati üzerine..» ibaresinden sonra gelen «Yahud göreceği lüzuma göre kendisine» cümlesi kaldırılmıştır. Madde şu şekli alacaktır:

«Haysiyet Divanı, azanın müracaati üzerine faaliyete gelir. Umumî Reislik Divanı veya Grup Reisi de böyle bir meseleyi divana verebilir.»

62 ncı sayfanın, 126 ncı maddesinin beşinci satırında «Hükümet tarafından idare meclislerine tayin olunan azalar» dan sonra «Murakıbler» kelimesi konulacaktır.

Nizamname ve Programda, encümenin yapmış olduğu tashih ve ilâveleri arkadaşlarımıza yazdırdım, hepsi bu kadardır.

BAŞKAN — Arkadaşlar yapılan tashih ve ilâvelerle birlikte Nizamname ve Programı yarına kadar tetkik ederler. Yarından sonra müzakereye başlarız. Bir çok yerlerden Kurultay kutluayan telgraflar geldi. Gönderenlerin adreslerini okuyacağız:

Amasya : Ekrem Bilgen, (Halkevi Başkanı), Reis Ali, Celâl Eren (Belediye Başkanı), Tarhan (C. H. P.), Hamdi Acar (Şarbay), Salâhatin Cilanbol (Amasya gençleri namına), Tevfik Güney (Kızılay Başkanı).

Merzifon : Ali (C. H. P. Başkan vekili), Vedad (Halkevi Başkanı).

Akseki : H. Göksoy (C. H. P. Başkanı), Taçettin (Belediye Başkan vekili).

Kaş : Şükrü (C. H. P. Başkanı), K. Öztürk

(Belediye Başkanı), S. Güven (Ocak Başkanı), Ahmet (Ökonomi Başkanı), M. Yücesan (Kızılay Başkanı), Avni Erdem (Spor Başkanı), Şükürü (Çocuk esirgeme kurumu Başkanı).

Fenike : İbrahim (C. H. P. Başkan vekili).

Elmalı : A. Akkaya (C. H. P. Başkanı), Ali Ünver (Elektrik şirketi Başkanı).

İbradı : Yılmazsoy (Unulla köyü C. H. P. Başkanı).

Alanya : N. Doğan (C. H. P. Başkanı), Marcit (Halkevi Başkanı).

Antalya : Gökçeoğlu (Kent Başkanı), Ş. Karacan (C. H. P. Başkanı), Ali Kıvrım (Karabayır köyü muhtarı), Azmi Conay (Çakırlar köylüsü adma), Sırrı Akşun (Solak muhtarı).

Manavgat : Şükrü Süzen (Belediye Başkanı), İbrahim İnal (C. H. P. Başkanı).

İbradı : Arı dilek (C. H. P. Başkanı).

Korkuteli : M. Kavukcu (C. H. P. Başkanı).

Serik : S. Armagan (Tayyare kurumu Başkanı), F. Turgay (Belediye Başkanı ve arkadaşı).

Söke : S. Semer (Yoksul kullar esirgeme Başkanı), Toker (Belediye Başkanı), Esat Ilgaz (Halkevi Başkanı),

Çine : A. Çiner (Heyet Başkanı), S. Akhan (Şarbay), Hüseyin Ersoy (Karpuzlu C. H. P. Başkanı).

Aydın : Reşat (Tayyare kurumu Başkanı), Hulûsi Aksuda Ulusal ekonomi artırma Başkanı), Nafiz Karabudak (Belediye Başkanı).

Ş. Hisar : Ahmet Hanay (C. H. P. Başkanı).

Köşk : M. Saleb (C. H. P. Başkanı), Salih (Merkez muhtarı).

Aydın : İbrahim (Belediye ve C. H. P. Başkanı), Erkayın (Vilyet daimî encümen Reisi), Kemal Yağcı (Nahiye merkez muhtarı ve C. H. P. Başkanı), Toker (Vali), (Merkez nahiye C. H. P.).

Nazilli : M. Aksoy (C. H. P. Başkanı).

Bandırma : N. Gökçül (Ticaret odası namma Başkâtip).

Erdek : B. Özkan (Çocuk esirgeme Kurumu).

Ayvalık : N. Nukan (C. H. P. Başkanı yerine), (Halkevi), İzzet Esen (Belediye Başkanı), H. Nislioğlu (Tüccar kulübü Başkanı), İzzet Esen (Beyoğlu nahiye Başkanı), (Kızılay Kurumu).

Manyas : Arıca (C. H. P. Başkanı).

Erdek : M. Agan (Kızılay Kurumu Başkanı yerine).

Gönen : (Ticaret ve sanayi odası mümessili), H. Akçalı (Şarbay).

Edincik : Süleyman (Belediye Başkanı), S. Ökdem (Nahiye heyeti Başkanı), A. Hapıoğlu (Spor Başkanı).

Balıkesir : Hilmi (C. H. P. Kaza idare heyeti Başkan vekili), Ecesatır (İdman birlikleri yerine), Aptiğabeyoğlu (Halkevi Başkan vekili).

Manyas : M. Erdil (C. H. P. Başkanı).

Bandırma : Mustafa Zeybek (İdman bölgesi Başkanı).

Gönen : A. Hamdi (C. H. P. Başkanı).

Dursunbey : Arif Ural (C. H. P. Başkanı).

Erdek : A. Ağan (İdman ocağı Başkanı), İ. Kalalçlı (Kent Başkan vekili).

Bandırma : Mustafa Zeybek (Kültür kurumu Başkanı).

Havran : Zahir (Belediye Başkanı), Zahir (C. H. P. Başkanı).

Sındırgı : R. Mahmut (C. H. P. Başkanı).

Gönen : Hüseyin Başar (Nahiye ocak Başkanı).

Bolu : Hüseyin Levent (Nahiye idare heyeti Başkanı), Veli Ertem (Halkevi Başkanı), Dr. Arif Yaman (Kızılay Başkanı), Hüseyin Tümer (Çocuk esirgeme kurumu Başkanı), M. Dalkılıç (Orman şirketi Başkanı), Reşat (Belediye Başkanı), Kâşif Kulabaş (Öğretmenler birliği başkanı, Kültür direktörü). Tefvik Atay (Ticaret odası başkanı) H. Yaman (Tayyare kurumu Başkanı), A. Said Bengin (C. H. P. Başkan vekili).

Göynük : Şakir Turan (C. H. P. Başkanı), (Öğretmenler birliği).

Düzce : (Tayyare kurumu).

Mudurnu : N. Özkan (Çocuk esirgeme kurumu).

Düzce : F. Moncarcı (Ticaret ve sanayi odası mümessili).

Akçakoca : Talât Ugur (Belediye Başkanı).

Düzce : H. Remzi (C. H. P. Başkanı), İsmail Öztürk (Belediye Başkanı), (Halkevi Başkanı).

Mudurnu : Özdeş (Kızılay kurumu Başkanı). H. Armuten (C. H. P. Başkanı), H. Armuten (Halkevi Başkanı).

Merdenik : Atalay (C. H. P. Başkanı).

Gerede : Y. Turan (C. H. P. Başkanı), İbrahim Saraç (Halkevi Başkanı).

Hüseyin Horuz (Halkevi Başkanı).

Akçakoca; **Bekir Özkök** (C. H. P. Başkanı).

Göynük: (Kurum Başkanı), **Nevzat Akgün** (Tayyare kurumu Başkanı).

Burdur: **Fazıl Gözey** (Çocuk esirgeme kurumu Başkanı), **R. Erdem** (Belediye ve Halkevi Başkanı), **Hüseyin** (Okutanlar birliği Başkanı), **A. Aydemir** (C. H. P. Başkanı) (Merkez kaza), **M. Doray** (Kızılay Başkanı).

Tefenni: **Lütfi Yıldızeli** (C. H. P. Başkanı).

Bucak: **Ali Yuca** (C. H. P. Başkanı).

Bursa: **Cemil Öz** (Bursa Şarbayı).

Mudanya: **Hilmi Aktm** (C. H. P. Eskel nahiyesi başkanı), **Mahmut Yaman** (Çiftlik ocağı Başkanı), **Mehmed**, **Hançerli Ali**, **Akif Eskel**, **Osman Emirler**, **Ömer Rungus**, **Hasan Evciler**, **S. Sakip Yürük**, **Çakaloğlu R. İkipural**, **Eğerce Muzaffer**, **Camlık Mehmet**, **Mesudiye Mehmed Necip** (C. H. P. Üyeleri).

Yenişehir: **Nedim Kural** (Çocuk esirkeme kurumu Başkanı), **Lütfiye Aslen** (Kızılay merkez kurumu Başkanı), **Osman Mines** (C. H. P. Başkanı).

İznik: **Demircan** (Belediye Başkanı), **O. Akm** (C. H. P. Başkanı).

İnegöl: **Nuri Doğrul** (Belediye Başkanı).

Gemlik: **Reşit** (C. H. P. Başkanı), **Sayge Seyfi** (Gençler birliği Başkanı).

M. Kemalpaşa: **R. Saym** (Çocuk esirkeme Başkanı), **Hidayet** (C. H. P. Başkanı) **M. Çetin** (Gençler birliği Başkanı).

Mudanya: **Galip Atılgan** (Belediye Başkanı), **Derinöz M. Ali** (Çocuk esirgeme kurumu Başkanı), **İbrahim Belen** (Spor Başkanı).

Orhan Gazi: **Erden** (Belediye Başkanı), **A. Munal** (C. H. P. Başkanı).

Evrense: **Recep Ergin** (Sadilli ocak Başkanı), **S. Kaya** (Süleymaniye ocak Başkanı), **Ahmet Yıldız** (Çokal ocak Başkanı), **S. Mehmet** (Bayramiç ocak Başkanı), **A. Uysal Adil** (Maariz ocak Başkanı), **R. Girgin** (Han ocak Başkanı).

Kale: **Erdem** (Dokumacılar kooperatif Ş. Başkanı N.), **A. Nuri Üzsoy** (Gençler birliği Başkanı), **Ahmet Şahin** (Çulhalar Esnaf cemiyeti Başkanı), **Osman Güi** (Belediye Başkanı).

Biga: **A. N. Sarıdal** (Kızılay başkan vekili), (Tayyare kurumu), **Recep İkiz** (İdman yurdu Başkanı).

Eceabat: **A. Güven** (C. H. P. Başkanı).

Ezine: **R. Hayri** (Belediye Başkanı), **Şükrü** (C. H. P. Başkanı).

Bayramiç: **Niyazi Özer** (C. H. P. Başkanı).

Gelibolu: **S. Hanin** (Avcılar, atıcılar oymağı).

Küçükküyü: (C. H. P. Başkanı).

Rize: **Remzi** (C. H. P. Deripazarı nahiyesi Başkanı), **İsmail** (C. H. P. Ortapazar nahiyesi Başkanı), **Talan** (Halkevi Başkanı), **Ömer Tuzcu** (C. H. P. Kaza Başkanı), **Fehmi Biher** (C. H. P. V. İdare heyeti başkan vekili), **Mehmet Dere** (Pazarköy), **R. Bayraktar** (Pazar), **M. Kambur** (Adacamı), **O. Cenar** (Pekmezli), **Dağmık İsmail** (Tavukçu Ortapazardan).

Sungurlu: **H. Demirbaş** (Tayyare kurumu Başkanı), **M. Oğuz Özkan** (Çocuk esirgeme kurumu Başkanı).

Artvin: **K. Çelik** (C. H. P. Başkanı).

Hopa: **Kadri** (C. H. P. Kemalpaşa Başkanı), **Mustafa** (Belediye Başkanı), **Hüseyin** (C. H. P. Başkanı), **Nuri** (C. H. P. ocak Başkanı), **Rıza** (Sudura C. H. P. ocak başkanı), **Ekrem** (C. H. P. Merkez nahiyesi Başkanı), **Mustafa** (Bucak C. H. P. ocak Başkanı), **Osman** (Kise C. H. P. ocak Başkanı), **Lütfi** (Aburıslah C. H. P. ocak Başkanı), **Osman** (Perunit C. H. P. ocak Başkanı), **Lütfi** (Zurbici C. H. P. ocak Başkanı), **Osman** (Hendek C. H. P. ocak Başkanı), **Mehmet** (Çavuşlu C. H. P. ocak Başkanı), **Tahsin İskarest** (C. H. P. ocak Başkanı).

Tavas: **Türkmen** (C. H. P. Başkanı), **Güngör** (Şarbay), **Irmak** (Ayakkabıcılar Kurumu), **Uzman** (Memurlar Kulübü Başkanı), **M. Yağcı** (Kızılca bölük Şarbayı), **Feyzi Uslu** (Kızılca bölük nahiyesi C. H. P. Başkanı), **Ahmet** (Dokumacılar cemiyeti Başkanı).

Çivril Çorbacı (C. H. P. ve Belediye Başkanı), **Aslan** (Esirgeme Kurumu Başkanı), **H. Tük** (Spor Başkanı).

Sarayköy: **S. Tok** (C. H. P. Başkanı), **M. Tokat** (Denizli Belediye Başkanı).

Acıbayam: **F. Erten** (C. H. P. Başkanı), **Ekrem Ozar** (Muallimler birliği Başkanı).

Boldan: **Talât Tarakçı** (Şarbay), **T. Gür** (C. H. P. Başkanı).

Çal: **Abdullah Karayazlı**.

Denizli: **Salih İsakrak** (C. H. P. Başkanı).

Van: **Kenan Onat** (Halkevi Başkanı).

Karaköze: **Arda** (Vali), **Halis Merçi** (Halk evi Başkanı).

Eleşkin: **Señan** (Kızılay kurumu Başkanı).

Yozgat: A. Uslu (Belediye Başkanı), Refet Altay (Halkevi Başkanı), A. Oran (Yozgat valisi V.), Kâmil Erbek (C. H. P. Başkanı).

Boğazlayan: B. Raran (Yozgad valisi), Sa-lâhattin Çotel (Belediye Başkanı).

Yeşilova: Hasan Belediye Başkanı).

Akdağ: H. Keleş (Kent Başkanı), Ş. Okay (C. H. P. Başkanı).

Trabzon B. Düzü : Ömer Barutçu (Beşikdü-zü C. H. P. Başkanı), Zühtü Aruhan (Halkevi Başkanı), Ruhi Ural (C. H. P. Başkanı), Nazmi Pamir (Çocuk esirgeme kurumu başkanı), Nu-man Sabit Çoşkun (Ökonömi ve artırma ku-rumu Başkanı), Kadri (Belediye Başkanı), R. Çetin (Tayyare kurumu Başkanı).

Akcaabat : Cevdet (C. H. P. Başkanı), Be-lediyesi.

Sürmene : Hamdi Ulusman (Gençlik spor Başkanı), İsmail (Belediye Başkanı), Mahmut Kefeli (C. H. P. Başkanı V.).

Vakfikebir : Keles Bahadır (Şarbay), Rıza Bahadır (C. H. P. Başkanı).

Maçka : M. Şahinler (Kaymakam V.), Ha-san Bahçekapılı (Belediye Başkanı), Şaban Öz-kanlı (Tayyare kurumu Başkanı), Ömer Bay-rak (C. H. P. Başkanı).

Of : Dal Cıraydan (C. H. P. Başkanı), Ali (Belediye Başkanı).

Borçka : K. Peker (C. H. P. Başkanı).

Çorlu : G. Sarıtaş (Çorlu Halkevi Başkanı), G. Sarıtaş (C. H. P. Kaza Başkan V.).

Tekirdağ : E. Tok (Tekirdağ Bağcılar birli-ği Başkanı), Ziraat bankası, V. Vevdet (Hal-kevi Başkanı), Muhterem Pekel (Belediye Baş-kanı), Osman Orsel (C. H. P. Başkan Vekili).

Şarköy : Ş. Büyükdere (Kızılay kurumu Baş-kanı), Altmay (C. H. P. Başkanı).

Mürefte : M. Oral (Nahiye C. H. P. Başkanı).

Malkara : V. Refik (C. H. P. Başkanı).

Sinop : Koca (Halkevi Başkan Vekili).

Gereze : M. Sacioğlu (C. H. P. Başkanı), Hakkı (Tayyare kurumu Başkanı), Akkoy (Ço-cuk esirkeme kurumu Başkanı), Dr. Celâlettin (Kızılay Başkanı), N. Baydar (Doğar tutum Başkanı).

Boyabat : Tevfik Tuzlu (C. H. P. Başkanı), Müçteba Can (Halkevi Başkanı).

Samsun : D. E. Baykal (Halkevi Başkanı), F. Kiper (Samsun vilâyeti), M. Aldıkaçtı (C. H. P. Başkanı).

Kavak : İlyasak (C. H. P. Başkanı).

Alaçam : A. Fikri (C. H. P. Başkan ve be-lediye Başkanı) Hakkı (Kızılay kurumu Başka-nı), Hakkı Tarihan.

Çarşamba : Abdurrahman Doğruer (Gençler birliği Başkanı), Selim Ordulu (C. H. P. Başkanı), Şükrü Bingöl (Kızılay Başkan vekili), A. Ertu-zun (Çocuk esirgeme Başkanı), Akyel (Ökonomi artırma Kurumu Başkanı).

Terme : Hüseyin Berk (C. H. P. Başkanı).

Bafra : Z. Sener (Belediye Başkanı), İsin (C. H. P. ve Halkevi Başkanı).

Havza : Cemal (Ökonomi Kurumu Başkanı), Y. Kayakan (C. H. P. Başkan vekili), Y. Salim (Belediye Başkanı), Ç. Kaya (Kaymakam), M. Can (Çocuk esirgeme Kurumu Başkanı), Celâl Baykan (C. H. P. Başkanı).

Köprü : Muin (C. H. P. Başkanı), A. Giriçi (Belediye Başkanı).

Nevşehir: S. Tatar (C. H. P. Başkanı) Fehmi Dilmez (Tayyare şubesi Başkanı), Sait Aykanat (Çocuk esirgeme kurumu Başkanı).

Niğde : Eczacı Hayri (Halk hatibi), Naim E-rim (C. H. P. ve Halkevi Başkanı), Ziya Tekeli (Vali), Rasim Kocabaş (Muallim).

Çiçekdağ: Ali Tok (Belediye Başkanı), H. Ünsür (Çocuk esirgeme ve artırma kurumu Başkan vekili).

Arapsun: N. Gökmogel (Kaymakam,) M. Yüksel (Belediye ve C. H. P. Başkanı).

Bor: İsmail Erengün (Esnaf bankası Başka-nı), (Çiftçiler bankası), F. Mengi (C. H. P. Baş-kanı), İ. N. Rengün (Kızılay Başkanı), T. Avni (Belediye Başkanı).

Ulukışla: Erlul (C. H. P. ve Belediye Baş-kanı).

Aksaray: Yalvaçer (Orta mektep müdürü). Elbistan: A. Arıkan (C. H. P. Başkanı), H. Başaran (Belediye Başkanı).

Andrm : Abdullah Yayıcı (C. H.P. Başkanı). Maraş: Hamit Beşkardeş (Halkevi Başkanı). Akhisar : Memet Sımdığ (C. H. P. Başkanı), Remzi İsmail (C. H. P. Başkanı).

Kula: Adil (Ziraat odası başkanı), H. Yüzak (Kent başkanı), H. R. Güven (C. H. P. Başkanı).

Salihli: H. İbrahim (Çocuk esirgeme kuru-mu başkanı), Galib (Tayyare kurumu Başkanı).

Demirci: M. Ünlü (Belediye Başkanı), N. Özkan (C. H. P. Başkanı).

Manisa : (C. H. P. Paşa köy ocağı), K. Hasan

(Tevfikkiye ocağı Başkanı), Ali Osman Ülkü (Halkevi Başkanı), Ramiz (Çarşı ocağı Başkanı), Abdürrahim (Nasrullah ocağı başkanı), Hüseyin (Alay ocağı Başkanı).

Alaşehir: Rasim Müsal (C. H. P. Başkanı), Kemal Karabiber (Halkevi Başkanı), Akif Öztürk (Belediye Başkanı), Serdem (Kızılay Başkanı), S. Mihçoğlu (Çocuk esirgeme Başkanı), C. Şölen (Ökonomi ve artırma Başkanı), Rasim Usal (Satış kooperatifi Başkanı), O. Köker (Ziraat kooperatif Başkanı), O. Köker (Ziraat odası Başkanı), Nazif Çagatay (Alaşehir spor Başkanı).

Göğdes: Fadıl Çiner (Öğretmenler Başkanı), Süleyman Büke (C. H. P. Başkanı), Rami Erdem (Şarbay), M. Erden (Gençler birliği Başkanı).

Turgutlu: Ziya Özdemir (Gençlik yurdu Başkanı).

Malatya: H. Sızan (Kaymakam), A. Akalın (C. H. P. Başkanı), İ. Altan (Belediye Başkanı), Ahmet Güven (Tayyare kurumu Başkanı), Erdal (Çocuk esirgeme Kurumu Başkanı), H. Güven (Kızılay Kurumu Başkan), (Ziraat bankası), (İş bankası), M. Şevket Ticaret ve sanayi odası Başkanı, Dr. Hikmet Rifat (Kızılay Kurumu Ş. Başkanı), K. Sayın (Belediye Başkan Vekili), Erdem (Kültür direktörü), Ozan (C. H. P. Başkanı), Yakın (Halkevi Başkanı).

Besni: Tahsin Sumer (C. H. P. Başkanı).

Arabkir: Nazmi Bilge (Belediye ve C. H. P. Başkanı).

Kütahya: İzzet (Tayyare şubesi Başkanı).

Kütahya: Erdem (Halkevi Başkanı), Şükürü Kutluğ (C. H. P. Başkan Vekili), Süleyman (Ticaret ve Sanayi odası Başkanı), Mehmet (Belediye Başkan Vekili), Gürpınar (Ulusal Ökonomi biriktirme kolu Başkanı), M. Tekin (Çocuk esirgeme Kurumu Başkanı).

Uşak: Bedri Güvenç (Belediye Başkanı ve şeker fabrikası), Ergenekon (İdman yurdu Başkanı), İsmail (Tayyare şubesi Başkanı), İsmail Azmi (Ulusal Ökonomi ve artırma Kurumu Başkanı), Bacak (Ticaret odası Başkanı), Yusuf Aysal (Halkevi Başkanı), Asım (Çocuk esirgeme Kurumu Başkanı).

Tavşanlı: K. Ünay (Gençler birliği Başkanı), Nekiz (C. H. P. Başkan Vekili).

Emet: Ahmet Benli (C. H. P. Başkanı).

Simav: M. Ertekin (Halkevi Başkanı), S. Ül-

kem (Belediye Başkanı), M. Ertekin (Çocuk esirgeme Kurumu Başkanı), Özcan (Ticaret odası Mümessili), Ş. Ülkem (C. H. P. Başkanı), Öktem (Ağaç koruma Kurumu Başkanı).

Karaman: D. Güreğim (Şarbay), Necib (Kızılay Başkanı), A. Nuver (C. H. P. Başkanı), İbrahim Hilmi (Ziraat oteli), Kayseriliolu Şemsi (İdman yurdu), Ziya Göncü (Ticaret odası Başkanı), Raşit (Esnaf birliği Başkanı), İna-yet (Çocuk esirgeme Kurumu Başkanı), Fuat (Muallimler birliği Başkanı).

Akşehir: Nilüfer Dural (C. Okulası çocukları yerine), Dr. A. Perkün (C. H. P. Başkanı), Mustafa Şakir (Gençler spor yurdu Başkanı).

Hadım: İhsan Erden (Belediye Başkanı), Yıldırım (Tayyare ve Kızılay Başkanı).

Konya: Halis Uluşan (C. H. P. Başkan Vekili), Mehmet Yazan (Genel birlik Başkanı), Hazim Evren (İğcil savaşıları Başkanı), Seyfi Özer (Gençler birliği ve spor yurdu Başkanı).

Cihanbeyli: Mustafa Ünal (C. H. P. Başkan Vekili).

Ilgın: Tahir Koç (Belediye Başkanı), Mehmet Güç (Arıhanı C. H. P. Başkanı).

Ereğli: Hazim (Gençler birliği Başkanı), Hakkı (C. H. P. Başkanı), Hacim Öbek (Ereğli belediye Başkanı).

E. Ereğli: Cevdet Yetiş (Tayyare Kurumu Başkanı), Ahmet Lütü (Çocuk esirgeme Kurumu Başkanı).

Çumra: Ş. Ersoy (Şarbay), İbrahim Yılmaz (Tayyare Kurumu Başkanı), Enver Önalp (Kızılay Başkanı).

İzmit: F. Çelebi (Halkevi Başkan Vekili).

Karaköy: Ratip Görkey (C. H. P. Kartal Samandıra nahiyesi Başkanı).

Karasu: Mazhar Kıvılcım (C. H. P. Başkanı).

Kandıra: Güneş (C. H. P. Başkanı ve arkadaşları).

Karamürsel: Osman (Bağcılar kurumu Başkanı).

Gölcük: Sabri (Deniz fabrikaları spor kulübü).

Çiçekdağ: İ. Hüsnü (Tayyare şubesi Başkanı), Altıok (C. H. P. Başkanı).

Avanos: H. İnce (C. H. P. Başkanı).

Mucur: M. Cinda (C. H. P. Başkanı).

Pınarbaşı: C. Karan (Şarbay), T. Tuncer (C. H. P. Başkanı).

Incesu : Kenan Esen (C. H. P. Başkan vekili).

Kayseri : Muhsin (İstasyon ocağı Başkanı), Tokar (Vali ve Şarbay), Halim Canko (Deneme uçucusu), Ekrem Çetiner (Erciş spor kulübü Başkanı), N. Özşan (C. H. P. Başkanı), Hamdi (C. H. P. Hünatocağı Başkanı).

Bünyan : Karahan (C. H. P. Başkanı), Bahar Turan (Belediye Başkanı), O. Uzun (Akkışla nahiyesi C. H. P. Başkanı).

Develi : Özer (C. H. P. ve Belediye Başkanı).

Ürküp : M. Taşer (C. H. P. Başkanı).

Tosya : Talât Kalfaoğlu (C. H. P. Başkanı).

Cide : Sabri Yılmaz (C. H. P. Başkanı).

Kastamonu : Tevfik (Kastamonu bankası müdürü), Şevki (Şöferler Kurumu Başkanı), Kemal Günar (Şarbay), Dr. Raif Tozan (Kızılay Başkanı), M. Rıza Saltuk (Ticaret odası Başkanı), Faik Akdoğan (C. H. P. Başkan Vekili), Adil Yücebryk (C. H. P. Başkanı), Ali Güler-yüzlü (Halkevi Başkan vekili).

Araş : R. Acar (C. H. P. Başkanı).

İnebolu : M. Nahi (Halkevi Başkanı), M. Hamdi (C. H. P. Başkanı).

Taşköprü : Reşat Erdem (Kızılay Başkanı).

Devrekâni : Dr. Sait Niyazi (C. H. P. Başkanı).

Edirne : S. Bilgen (C. H. P. Başkan vekili), Halil (Halkevi Başkanı), Tali Öngören (Trakya umumî müfettişi).

Kavaklı : Mehmet (Şarbay), İbrahim (C. H. P. Başkanı), Cemil (Tayyare kurumu Başkanı), Dr. Enver (Kızılay Başkanı).

İpsala : A. R. Saygı (C. H. P. Başkanı), Etem Özsoy (Spor kulübü Başkanı), Ahmet Kuru (Kent Başkanı).

Keşan : İ. Aydın (Mecidiye nahiyesi C. H. P. Başkanı), L. Uysal (Uzunköprü ticaret odası Keşan mümessili), H. Yeniceli (No. 326 ekin kredi kooperatifi Başkanı), H. Kalyoncu (Keşan C. H. P. Paşayığıt nahiye H. Başkanı), C. Özgün (Kızılay Kurumu Başkanı), Ahmet Gücüener (Çocuk esirgeme Kurumu Başkanı), H. Yenicel (C. H. P. Kaza Başkanı), Faik (Yerli su C. H. P. Başkanı), M. Savaşal (Ulusal Ekonomi ve artırma Kurumu Başkanı), Ali Atasagım (Kent Başkan V.), M. R. Akpınar (Spor kulübü V.), Şefik (Tayyare Ş. Başkanı).

Uzunköprü : Halil Orhol (C. H. P. Başkanı).

Alpullu : R. Solak (Alpullu köy muhtarı),

Ali Şefik (Şeker fabrikası işçileri namına), Şefik (Spor kulübü Başkanı).

Enez : Muharrem Özer (C. H. P. Başkanı).

Erzurum : Zakir (Kaza C. H. P. Başkanı).

Hadi (Halkevi Başkan V.), M. Çankaya (C. H. P. Başkanı), Sıtkı (Çocuk esirgeme kurumu Başkanı), H. Bedri (Ticaret ve sanayi odası ikinci reisi), Canip (Kent Başkanı).

Yusufeli : H. Ermiş (C. H. P. Başkanı).

Hasankale : Zakir Aksu (C. H. P. ve Kent Başkanı).

İğir : Özege (C. H. P. Başkanı), Rifat, Halil, Galip, Talât (C. H. P. Üyeleri).

Hınıs : Ş. Özer (C. H. P. Başkanı).

Tortum : Şükrü (C. H. P. Başkanı).

Seyitgazi : Onay (İlcebey vekili), M. Demir (C. H. P. Başkanı), K. Sakarya (Şarbay).

Eskişehir : Cevat Unugur (C. H. P. Başkanı).

Gazi Antep : A. M. Göğüs (Halkevi Başkanı),

Akif Eyidoğan ve arkadaşları.

Nizip : Şerif Saym (C. H. P. Başkanı).

Pazarcık : Akus (C. H. P. Başkanı).

Kilis : Özsoy (C. H. P. Başkanı), Ziya Güres (Kent Başkanı), H. Üzel (Ticaret odası Başkanı).

İslâhiye : Hüsnü Özer (C. H. P. Başkanı).

Gümüşane : Fikri (Halkevi Başkanı), Süleyman Daltaban (C. H. P. Başkanı), Cemal Bayar (Vali vekili).

Kelkit : H. Şahin (C. H. P. Başkanı).

Torul : Celâl (C. H. P. Başkanı).

Şiran : Masuk (C. H. P. Başkanı).

Bayburt : A. Akkoyunlu (Halkevi Başkanı), M. Alp (C. H. P. Başkanı), T. Çoruh (Belediye Başkanı).

Isparta : Kutlu (C. H. P. Başkan vekili), Rıza Gürelık (İş bankası Müdürü), N. Ay yıldız (Ulusal Ekonomi ve artırma K. Başkanı), Mehmet (Halıcılar birliği Başkanı), R. Çaylı (Şarbay V.), Salâhattin (Yapıcı ve sıvacı dülgerler B. Başkanı), Dr. Murat Dincer (Kızılay Başkanı), M. Mustafa (Deri fabrikası), Cevdet (Çocuk esirgeme Kurumu Başkanı), Şükrü Ali (C. H. P. Nahiye Başkanı), Hakkı Ali, Mustafa Hakkı, H. Kutlu (C. H. P. Başkan V.), Hüseyin (Ticaret odası Başkanı), F. Aksu (Halkevi Başkanı), İplik fabrikası.

Uluborlu : Gürdal (Belediye Başkanı), Tevfik Kocak (C. H. P. Başkanı).

Eğridir : Ali Gelik (C. H. P. Başkan V.),

Nazif Turfan (Coşkun spor kulübü Başkanı),
Feyzi Çelik (Şarbay).

Sinirkent : **İbrahim Delikoca** (C. H. P. Başkanı).

Yalvaç : **H. Nazli** (Orta mektep müdürü),
Hamdi Ünlü (C. H. P. Başkanı).

Eyip : **Sadettin** (Eyüp fakirler koruma derneği U. Kâtibi).

Kadıköy : **Şevki Sungur** (Çocuk esirgeme Kurumu Başkanı yerine), **Musa Kâzım** (C. H. P. Kadıköy nahiyesi).

Kanlıca : **Mustafa Cebeci** (C. H. P. Çubuklu mahalle ocağı Başkanı).

İstanbul : **Tahsin Hamdi Gencay** (C. H. P. Alemdar nahiyesi Başkanı), (İstanbul Marangozlar cemiyeti).

Yalova : **Ahmet Yılmaz** (Kâzmiye ocak Başkanı), **İbrahim Yavuz** (Taşköprü ocak Başkanı), **Kâmil Sökmen** (Çalıcı C. H. P. Ocak Başkanı), **Şevket Engin** (Çukurocak C. H. P. Ocak Başkanı), **Hasan Uzman** (Çiftlik köy C. H. P. Ocak Başkanı), **Sait Zever** (Kadıköy C. H. P. Ocak Başkanı), **Mehmet Soyöz** (Dereköy C. H. P. Ocak Başkanı), **Hasan Elmalık** (C. H. P. Ocak Başkanı), **Mehmet** (Esadiye C. H. P. Ocak Başkanı), **İsmail Dönmez** (Yeni mahalle Fökçe dere ocak Başkanı), **Mehmet Özdem** (Samancı ocak Başkanı), **Halil Saym** (Soucak C. H. P. Ocak Başkanı), **İsmail Çakal** (Teşvikiye ocak Başkanı), **Hadi** (Güney C. H. P. Ocak Başkanı), **Bayram Batur** (Koru C. H. P. Ocak Başkanı), **Hamdi** (Lâledere ocak Başkanı), **Celâl Aksoy** (Yukarı Kocadere ocak Başkanı), **Mehmet Kuru** (Kılıç ocak Başkanı), **Yahya Tetik** (Çımarcık C. H. P. Ocak Başkanı), **Süleyman Aslan** (Çımarcık C. H. P. nahiye Başkanı).

Beyoğlu Cemil Bora : (C. H. P. Şişli nahiye Başkanı).

Kasmpaşa : (C. H. P. Kasmpaşa nahiyesi).

Kartal : **Necati Turhan** (C. H. P. Başkanı).

Kızıltoprak : **Rüştü Sungay** (C. H. P. Başkanı).

Samatya : **N. Hakkı Toker** (Yedikule C. H. P. ocak Başkanı), **Esat Tayır** (Çocuk esirgeme kurumu Başkanı).

Kanlıca : **Mustafa Cebeci** (Çubuklu fıkara yardım C. Başkanı).

Beyoğlu : (İstiklâl nahiyesi Hüseyinağa O. Başkanı).

Anadoluhisarı : **Ziya Ales** (C. H. P. Ocak Başkanı).

Beykoz : **Davut** (C. H. P. Poyraz ocağı), **M. Ali Gökçen** (C. H. P. Beykoz Başkanı). **Sadi** (Beykoz spor kurumu Başkanı), **Alâettin Sam-sit** (Beykoz fıkara yardım kurumu), **Ahmet** (Buzhane ocağı), **Cemil** (Anadolu feneri ocağı), **Sabri Altmok** (C. H. P. Beykoz G. Kurumu Başkanı).

İstanbul : **Güneş kulübü**, **Ziya Taner** (Ticaret ve sanayi odası Başkanı), **M. Cemal** (Ticaret ve sanayi odası umumî kâtibi), **İ. Kömürcüoğlu** (Balıklı hastaneleri idare heyeti reisi), **Halit** (İstranca idare heyeti üyesi), **Kâtip Arif** (İstranca idare heyeti üyesi), **Posta müdürü Cevat**, **Ali** (C. H. P. Başkanı İstranca), **C. Dikmen** (Türkiye imar bankası), **Derlen** (Ulusal Ökonomi İstanbul kurumu Başkanı).

Yeşilköy : **Dr. Sait Kurşuncu** (C. H. P. nahiye idare heyeti Başkanı).

Bakırköy : **Galip Bahtiyar Köker** (Tayyare kurumu Başkanı).

Kadıköy : **Hayri Celâl Aktuğla** (Fener bahçe ikinci Başkanı), (C. H. P. Bayatlık N. idare heyeti Başkanı).

Şile : **M. S. Yokbakan** (C. H. P. Kaza Başkanı).

Pendik : **Abdullah Ekim** (Pendik halkı namma Şarbay).

Erenköy : **Mahir Uğuz** (C. H. P. Nahiye Başkanı).

Yalova : **Ziver Tüke** (C. H. P. Yalova Başkanı).

Beyoğlu : **Hayri** (C. H. P. Evliyaçelebi ocağı Başkanı).

Kartal : **E. Siral** (Çocuk esirgeme kurumu Başkanı).

İstanbul : (Şehremini Çocuk esirgeme Kurumu). (**Kanlıca ocağı**), **İbrahim Sağnak** (Hasköy C. H. P. Başkanı ve arkadaşı), **Özdamar** (Eskişehir sayıdır).

Beşiktaş : **Refik Korlatan**.

Büyükdere : **Hakkı Soyunkol** (C. H. P. Sarıyer Başkanı).

Divanyolu : **Cevdet Üzeyirli** (C. H. P. Başkanı ve arkadaşları).

Tophane : **Nail Soydam** (C. H. P. Fındıklı Başkanı).

Bakırköy : **Talib Sayım** (C. H. P. Başkanı).

Dikili : **H. Güvenli** (Dikili Parti Başkanı).

S. Özay (C. H. P. Başkanı).

Basmahane : Hayati (Mirali ocağı idare heyeti), Fehmi Oge (Tilkilik nahiyesi Pltptnordu O. Başkanı).

Kinik : R. Girisen (Nahiye C. H. P. Başkanı).

Urla : Fuat (H. A. H. Heyeti).

Karantina : Reşit Gürol (Maarif C. İdare heyeti Başkanı).

İzmir : Dr. Vasfı (Türk etibba cemiyeti Başkanı), A. Akgünlü (İzmirde kimyager), Hamdi Akyürek (Esnaf ve ahali bankası idare M. Başkanı), Hamdi Akyürek (Öksüzler cemiyeti Başkanı), Edip Onan (C. H. P. Karataş Ocağı), Dr. B. Işık (Karadeniz yörük motörler B. Buryurukçusu), İ. Bilge (İkiçeşmelik nahiye Başkanı), V. Reşat (Belediye Başkanı), Kemal (Tilkilik nahiyesi Altrok O. Başkanı), A. Halil (Tayyare Kurumu Başkanı), Cevdet Fuat (Kızılay Başkanı), (C. H. P. Eşrefpaşa nahiyesi), F. Simsaroglu (Göztepe spor kulübü Başkanı), Osman (İşçi esnaf genel bürosu Başkanı C. H. P.), Dr. Ali Agâh (İkinci mmtaka etibba odası Yazganı), Faik Akcin (Gençlik kurumu Başkanı), (C. H. P. İzmir yalılar nahiyesi), Tahsin (Güze yalı ocağı Başkanı), Dr. H. Hulki Cura (C. H. P. Başkan Vekili).

Menemen : Avukat Kemal (C. H. P. Başkanı).
Seferihisar: M. Orhan (Şarbay), N. Akkan (C. H. P. Başkanı).

Buca : Dr. İzzettin (Nahiye idare heyeti Başkanı).

Karşıyaka: Yakup Kalgay (Demiryollar işletme müfettişi).

Çıldır: Paşa Aktamur (C. H. P. Başkanı).

Ardahan: Sabri Turan (C. H. P. Başkanı).

Sarıkamış: Hayati (C. H. P. Erenler ocağı), Dursun Şanda (C. H. P. ve belediye Başkanı).

Kars: Fuat (İdman yurdu Başkanı).

Kâğızman: Ülkülü Osman Ece (C. H. P. Başkanı).

İğdir: Rıza Yalçın (Halkevi ve belediye Başkanı).

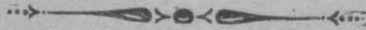
Poshof: İsmail (C. H. P. Başkanı), Halit (Belediye Başkanı).

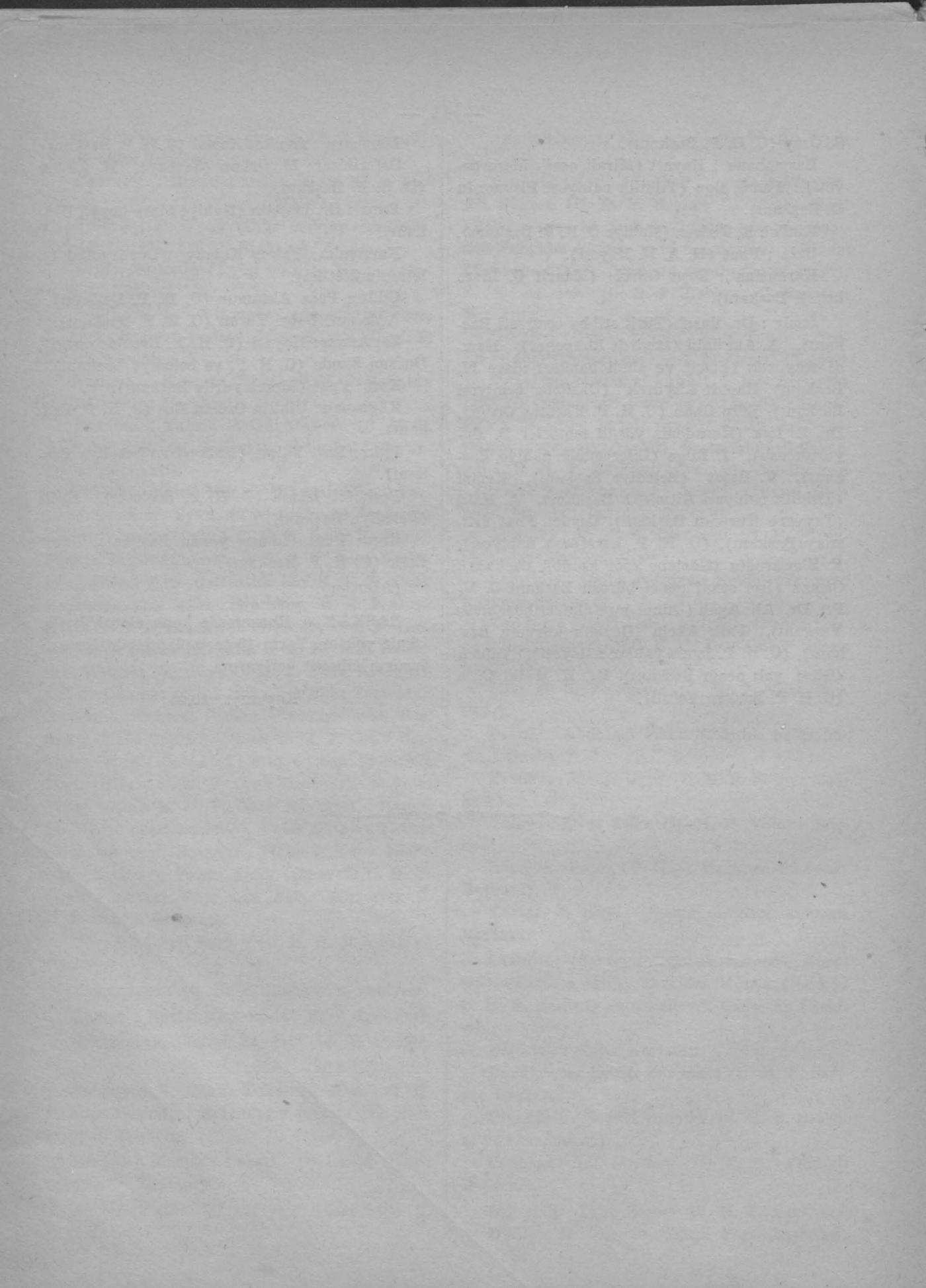
Kars: Fuat (İdman yurdu Başkanı), Vahit Emir (C. H. P. Başkanı).

(Alkışlar).

BAŞKAN — Ruznamede konuşulacak başka işimiz yoktur. Yarım 15 te toplanılmak üzere oturuma nihayet veriyorum.

Kapanış: 16,45

C. H. P. Büyük Kurultayı

ÜÇÜNCÜ TOPLANTI

13 - V - 1935 Pazartesi

BİRİNCİ OTURUM

Açılış: 15

BAŞKAN — Saffet Arıkan

KÂTİBLER — Naşid Ulug (Kütahya), Fahike Öymen (İstanbul), İbrahim Akıncı (Edirne), ve Etem Kadri (Aydın);

BAŞKAN — Kurultay toplantısı açıldı.

Dün Nizamname ve Program Komisyonu rapor-törü, komisyonun yapmış olduğu işleri size bildirdi. Bir de öz türkçe basılmış program dağıtıldı. Bu gün program ve nizamnamenin maddelerini müzakere edeceğiz. Bu programın maddeleri müzakere edilirken komisyonca yapılmış olan

osmanlıcası okunacak ve onun üzerinde müzakere yapılacak. Heyeti umumiyesi reye konulacağı zaman öz türkçesi de okunacaktır. Her ikisinin maddeleri de reye konup kabulünüze sunulacak. Önce programdan başlayacağız. Şimdi Program ve Nizamname komisyonunun raporu okunacaktır.

DÖRDÜNCÜ KURULTAYIN PROGRAM VE NİZAMNAMESİ HAKKINDA PROGRAM VE NİZAMNAME ENCÜMENİ MAZBATASI

Kamutay Yüksek Başkanlığında

Dördüncü Kurultaydan 9 - V - 1935 tarihinde gönderilen Cumhuriyet Halk Partisinin program ve nizamnamesi 10 - V - 1935 tarihinde Şemseddin Günaltay başkanlığı altında toplanan encümenimizde partinin Genel kâtibi Receb Peker hazır olarak konuşuldu :

Programın ana özleri üzerinde Pekerin izahları dinlendikten sonra maddelere geçildi.

Programda bütün siyasal ve sosyal ve ekonomik esaslar Türk devriminin özel benliğine uygun vasıflar çerçevesi içinde Büyük bir dikkat ve kavrayışla yerleştirilmiştir.

Çağımızda göz önünde tutulması ve yerine getirilmesi zarurî olan bütün ihtiyaçlara dokunmuş, partinin umde olarak kabul ettiği şeylerin ulusun ruhunda ve yurdun içinde yerleşmesi için bütün kuvvetlerin hareketli ve işe sevrilmaları esası kurulmuştur.

Programda bütün yurddaşları işine, toprağa bağlamak ev sahibi yapmak ekonomik alanda yurddaşların menfaatlerinde birlik, düzen, birbirleri aleyhine genişlemelere meydan vermemek gibi tedbirler alınmıştır. Bununla beraber iş adamlarının hayat ve geçim yollarında uğrayabilecekleri zorlukların önüne geçmek her yurddaşı üzerinde yaşadığı toprağın nimetlerinde faydalandırmak özleri geniş bir çerçeveye içine yerleştirilmiştir. İlk tahsilin bütün halk arasında yayılıp kökleşmesi, halkın bedenî, sırhî ve fikrî terbiyesinin bu günkü hayatın ve çağın icablarına uygun bir mükemmeliyet ve ehemmiyetle büyütülüp yetiştirilmesi programda başlı başına yer tutmaktadır.

Gençliğin yetiştirilmesine ve her türlü ters cereyanları gerek beden, gerek ruhile karşılayıp yenmesi için lâzım olan kurumların yapıl-

masma ehemmiyetli bir yer ayrıldığı gibi, ulusun büyük bir inanla bağlandığı devrim ülkülerini dışarıdan gelecek zararlı akışlardan koruma tedbirleri de almıştır.

Partimizin programı hiç bir yurttaş arasında zümre ve sınıf farkları kabul etmediği gibi cinsiyet farkını da bütün uluslara örnek olabilecek bir şekilde ortadan kaldırmıştır.

Büyük bir emek, ince ve ihatalı bir görüşle hazırlanmış olan program her hangi bir vatandaşın dilek ve görüşüne cevap verebilecek bir küll olarak görülmekte olduğundan bazı maddeler ve fıkraların ilâvesinden başka ana esaslarda encümenimiz hiç bir eksiklik görmemiş, ayrıca öz dilimize göre hazırlanan programımızın bir sureti de encümenimizde okunmuş ve bunun da diğer suretle beraber kurultaya sunulması kabul edildikten sonra Parti nizamnamesinin konuşulmasına başlanmıştır.

Burada 56, 70, 103, 104, 105 nci maddelerle diğer maddelerde bazı fıkralar değiştirilmiştir.

Nizamnamenin genel varlığı parti kurumunu ana ihtiyaçlarına lâzım gelen cevabı vermekle beraber fırka bağlılığına kuvvet verecek maddelerle, fırka disiplinini kuvvetlendiren ve bir parti üyesi olmanın ne olduğunu çerçeveleyen esaslarla sağlamlaştırılmış, tatbik noktasından daha kolay, daha toplu bir hale getirilmiş olan nizamnameyi de tadile uğrayan madde ve fıkralarile oy birliğiyle kabul edilmiştir.

Başkan	Raportör	
Sivas	İçel	
<i>Şemsaddin Günaltay</i>	<i>Ferid Celâl Güven</i>	
Sekreter		
Urfa	Sinop	Aydın
<i>Muhiddin Dincsoy</i>	<i>Dr. Galib Üstün</i>	<i>Neşet</i>
Maraş	Bilecik	İçel
<i>Bayan Onaran</i>	<i>Şerif Doğu</i>	<i>Dr. Muhtar Berker</i>
Gümüşane	Gümüşane	Burdur
<i>Hamid Ataç</i>	<i>Durak Sakarya</i>	<i>Kâmil Başhan</i>
Malatya	Konya	Samsun
<i>Vasıf Çınay</i>	<i>Şevki Ergün</i>	<i>Dr. Asım Sirel</i>
Balıkesir		
<i>Hacim Kezer</i>		

BAŞKAN — Söz Genel Sekreter Pekerindir.

R. PEKER (C. H. P. Genel Sekreteri) —

Arkadaşlarımız; Partimizin doğuşu ve ilerleyişi, yurdun kurtuluşuna ve yeni Türkiye devleti-

nin kurtuluş ve ilerleyişine bitişik, onun içinde ve onunla beraber, yüce ve bütün yer yüzü için enteresan bir hayat hâdisesidir. Bunun

gibi ve bundan dolayı Parti, bütün doktrin ve prensiplerinde, baştan bugüne kadar kurduğu ve kovaladığı yolları her hangi bir nazariyecilikten değil, hayattan, hayatın kendisinden ve bizi etraflayıp kuşatan, kaplıyan, özel ve genel şartların heyeti umumiyesinden alıp tesbit etmiştir. Şimdi konuşulmak için yüce katımıza sunulan Parti programı taslağı, geçirdiğimiz dört yılın görgülerinden ve tecrübelerinden faydalanarak, günümüze ve ilerimize uygun bütün imkân ve şartlar göz önünde tutularak hazırlanmış ve yüce kurultay tarafından konuşulabilecek değerinde olduğuna inanla, konuşmamıza, incelememize, çalışmamıza verilmiştir.

Bu hazırladığımız; yalnız kendimize, kendi yaşayış ve şartlarımıza göre de yapılmamıştır. Büyük bir ilgi ile dünyanın fikir, kültür, politika ve ekonomi âlemi içindeki gidişi göz önünde tutularak kendi yollarımız kendimize göre çizilmiştir. Bu eser Partimiz gibi yüce ve ulusal bir varlık için dört yıllık hareket düsturu olacak kıymete getirilmek üzere bütün iç ve dış cereyanlar, ve gidişler karşısındaki şartlara göre kendi halimize en uyan bir şey olduğu kanaatle Kurultaya gönderilmiştir.

Arkadaşlar; bunu Partinin yüce varlığı olan Kurultayda iyiden iyiye inceleyip görüşebilmek ve ilerdeki dört yılın düsturlarını kuvvetçe ve değerce üstün kıymette tesbit edebilmek için, arkadaşlarımız daha önden hazırlığa esas olan ana fikirleri anlayıp kavramalarında faydalar vardır. Bunu ben yeni program encümeninde konuşulurken tecrübe ettim. Oradaki izahların maddeleri, kısımları müzakerede kolay anlaşmaya yardım etmiş oldu. Bu sebeble aynı vazifeyi aynı güdüşle katımız da da yapacağım.

Arkadaşlarımız; yeni taslakta da Partinin ilk günlerinden beri bize değişmez yol olarak çizilmiş olan devrimcilik ana yoludur. Partinin ana prensiplerine sadakatimizi daha kuvvetle tekrarlıyoruz. Parti programımızda, sosyal bakımdan, ekonomik bakımdan, her hangi sağ ve sol telâkkilere imkân bırakmayacak bir açıklık vermek için, yeni taslağın hazırlanmasında bilhassa dikkat gösterilmiştir. Yeni taslak,

ilerideki dört yıl içinde Partinin bir temel programı halini aldıktan sonra öyle sanıyoruz ki, bu Partiye bağlı olan her yurddaş, kendisi için çizilmiş olan yolu, sağa, sola ayrılık imkânını bulmaksızın, prensiplerimizi dümdüz yoldan kovalıyacaktır. Ondan başka bizden olmayanlar da bizi daha iyi anlayacaklar, bizi bizden başkalarına benzetiş yolunda söylenmiş, yazılmış yanlış fikirlerin tekrarlanmasına yeni programımız kabul olunduktan sonra hiç meydan kalmayacaktır. Bizi bizden başkalarına benzetiş yolundaki herhangi bir söz ve yazı karşısında, biz de, onlara daha açık ve aydımlık yolda cevap vermek için hazır bulunacağız (Alkışlar)

Arkadaşlarımız; yeni programın göze çarpan ve kendini duyuran başlıca farikası yeni Türkiyede zaten baştanberi devletle bir ve beraber çalışan Cumhuriyet Halk Partisi varlığının, devlet varlığı ile birbirlerine daha sıkı bir surette yaklaşmasıdır.

Esasta Partinin ana vasıfları olan cumuriyetçilik, ulusçuluk, halkçılık, devrimlilik, devletçilik ve lâiklik yeni program onaylandıktan sonra yeni Türkiye devletinin de vasıfları halini alıyor.

Kendi üzerinde derin konuşmalara mevzu olacak kadar ehemmiyetli görülmesi tabii olan bu noktayı, bu kürsü konuşmasının müsaid bulunacağı çizgiler içinde aydınlatmak için mümkün olduğu kadar kısaca fikirlerimizi söylemeği faydalı bulmaktayım.

Arkadaşlar; biz cumuriyetçiyiz. Bugünkü Türk devleti bir cumuriyettir. Bunun üzerinde parti ve Devletin yaklaşması bakımından bir yenilik mevzu bahis değildir. Çünkü, Türk teşkilâtı esasiye kanununda (Türkiye Devleti bir Cumhuriyettir) denmektedir. Ve bu kanunun bu hükmünden başka hükümleri, malûm olan usullerle prosedürlerle değişebildiği halde, bu vasfı kanunda değişmez bir nokta olarak yazılmıştır. Fakat kültürde, sryasada, ökonomide, bütün anlayış ve ileri gidişlerde; yeni Türkiye Devletinin fiili bir hal olarak esas tuttuğu diğer beş vasfı bu güne kadar Devletin mevcudiyetinde bir kayıpla ifade edilmiş değildir.

Arkadaşlar; ulusçuluk bir parti vasfı olarak kalsın, Devlet kanununda, devlet vasıfları içinde yer almasın. Bu, ne doğru, ne hakikate ve ne de devletin varlığının müeyyedesiyile ana fikir

ve ihtiyaçlarına uyar bir fikir değildir.

Türkiye cumuriyetçi olacak, fakat milliyetçi olmayabilir, yani arsulusal cereyanlara Türkiyenin kafası ve kapısı açık bulunabilir. Bu fikrin doğruluğunu kim kabul eder. Cumhuriyetçi olmayan bir Türkiyenin varlığı nasıl tasavvur edilemez bir hal ise cumuriyetçi de olsa milliyetçi olmayan bir Türkiyenin, şan ve şerefle ve aynı zamanda zorluklarla dolu istikbal yoluna gidişi de o kadar zayıf ve topal kalmaya mahkûmdur. Cumhuriyetsiz fakat milliyetçilik iddiasındaki bir Türkiye ne ise milliyetçi olmayan bir cumuriyetçi Türkiye zihniyetini de onun gibi görmek en doğru bir düşünüş olur. İleri yaşayışımızın emniyeti için ulusçuluk vasfımız o kadar mühim ve o kadar üstündür (Alkışlar).

Coğrafya bakımından Türkiye dünya içinde öyle bir vaziyettedir ki şimdiden, cenubtan, doğudan, batıdan her taraftan, her çeşit ruzgârlar bizim üzerimizden geçer. Yurdumuz için coğrafi bakımdan bu her cereyana maruz kalış hali, fikir, politika propağandaları bakımından da aynıdır. Anarşist, marksist, faşist, hilâfetçilik ve beynelmilelcilik propağandaları ve buna benzer bir çok propağandalar hep üstümüzden geçer. Bütün bunlar karşısında Türkiye ancak sıkı bir ulusçuluk imanına sarılmış olmaklardır ki biri ötekini besleyen zehirli cereyanlara karşı kendini koruyabilsin. Bu cereyanlar karşısında Türkiye halkını korumak için şimdiye kadar Partinin ana vasıflarından biri olarak sayılan ulusçuluk kilidi ile Türkiyenin kapısını sınıksız kapamak için bu vasfı da Devlete mal olacaktır (Bravo).

Biz halkçiyiz. Bizim halkçılığımız bizim anlamadığımız manadadır. Başka bir çok yerlerde de popüler, popülist gibi adlar taşıyan halkçılık davasında bir çok partiler vardır. Fakat bizim önemli bir vasfımız olan halkçılık onlarınki gibi bir klişeden ibaret değildir. Biz her yurddaşın elini yurddaş olarak sıkarken, beraber çalışırken, onda saygı ile tanmaya değer vasıflar görür ve her vatandaşı müsavi haklı, müsavi şerefli, insan olarak tanır ve imtiyaz davasında bulunmayan yurddaşlar kütlesini halktan ve halkçı olarak tanırız.

Biliyorsunuz eski programımızda halkçılık vasfı gayet ehemmiyet verdiğimiz bir noktadır. Bugünkü programımızda da yer alan bu nokta

Devletin vasıfları arasında yer alacaktır.

Türkiyede sınıf yoktur, cins yoktur, imtiyaz yoktur.

Mmtaka menfaati, derebeylik, ağalık, aile, cemaat imtiyazı fikirleri yoktur. Türkiyede değer ancak bilgi üstünlüğü kapasite ve çalışma ile yükselebilir. Bir taraftan işçilerin çokluğa ve parti kuvvetine dayanan kuvvetle ulusal çalışmanın ahengini bozacak zorlu hareketlerine ve öte taraftan sermaye sahiblerinin, büyük iş sahiblerinin para ve varlık gücüne dayanarak işçilerinin haklarını çiğnemesine yol bırakmıyoruz. Binaenaleyh sınıf kavgası, tahakküm, imtiyaz zihniyetlerini kökünden silen bir zihniyet, bu memleketin zihniyetini tamamlayacaktır. Ancak bizim istediğimiz ve anladığımız mana da halkçı olmaktır ki milliyetçiliği en temiz ve saf bir değere çıkarır. Sade milliyetçilik Türk vatanının sınıfı içinde, dil birliği, kültür birliği ile mazi hatıralarına ve gelecek zamanın emellerine bağlılıkta birleşme yapar. Fakat bu anlayışta birleşmiş olsa da; içinde, sınıf, imtiyaz çarpışmaları kopmayan yani halkçı bir duygu ile birleşmemiş olan bir ulus yığına hak ve şerefte müsavi tekelardan kurulmuş bir ulusal birlik kütlesi vücuda getiremez.

Ulus yığını bu saf duygularla halkçı olmalıdır ki halk yığınları ulusçuluğun yaptığı büyük kuvvetle birbirini seven birbirine bağlanan büyük bir varlık teşkil edebilsin (*Bravo sesleri*).

Ondan sonra arkadaşlar, biz devletçiyiz filig olarak Hükümetçe de, Partice de devletçiyiz. Buna karşı olanlar (liberallik de serbest olsun) diyorlar. Arkadaşlar; bunun ne demek olduğunu, davanın ehemmiyet ve değerini hepimiz anlarsınız. Liberal sistemi demek, bu gün bu ulusun varlığında gözlerimizi kamaştıran, en büyük muvaffakiyet yollarını kapamak demektir.

Biz devletçi olmasaydık paramızın bu günkü kıymeti temin edilebilir miydi? Dış ticaret ve ödeme denkliliğimiz iç sanayiini koruma altında doğması ve yaşaması mümkün olur muydu? Biz devletçi olmasaydık memleket evlâdlarının akırtılmış olan yüce kanları pahasına elde edilen Türk vatanında memleket malı yerine ecnebi malların serbestce satışına yurd kapıları açık kalır, ecnebi malları Türk pazarlarını istilâ ederdi. Bir Devletin tam manasile müstakil sayılması için sınırlarını düşman silâhından ve ordusun-

dan mahfuz olması kâfi değildir. Aynı zamanda milli pazarları ecnebi manfaktürün istilâsından da mahfuz kılmak lâzımdır. Bugün rahat yaşıyoruz, yurd kurtulmuştur derken iç pazar ecnebi ürününün istilâsı altında mahvolmağa mahkûm buldukça yarınımız için en derin yoksulluk ve felâketlerin varlığımızı sarsacağına şüphe etmemelidir. Şu halde devletçilik de bir Parti vasfı olarak kalmamalı, Devletin vasıfları arasında yerini almalıdır. Bunu bir söz değil, içinde bulunduğumuz devrin bir hayat meselesi olarak kaydetmeliyiz.

Lâiklik ve devrimcilik hakkında söz söylemeği artık bulurum. Çünkü bu iki mefhum olmanınca yeni Devlet varlığının kaynağı iki dayanak direği kökünden yıkılmış olur. Her şeyimiz tamdır, düzenimiz yolundadır der de Devletin tekâmül usulü ile ileri gitmesini muvafık bulacak olursak, ileri gitmek için bütün müşkülliği yenmek hususunda da bu suretle hareket edersek, yalnız ileriye değil, şimdiye kadar elde ettiğimiz bütün inkilâb neticelerini de tehlikeye düşürmüş oluruz. Bu anlayış devrim fikrinin anası olan kutsal heyecanı söndürür. Bu asırların biriktirdiği kokmuş fikirlerden mülahem karanlık yollara dönmekten ve dünyanın bugünkü ilerleyişi hızına ayak uydurmağı bırakarak dirilik ve adamlık savaşında yüzgeri etmekten başka bir şey değildir.

Şu halde Partimiz yıllardanberi kendisine çizdiği ana vasfı devlete mal etmekten, ulusun yaşama kudretini koruma yolunda en iyi ve en ileri bir kuvvet adımı daha atmış olacaktır.

Arkadaşlar; bu yoldaki fikir akışını tamamlamak için yardımcı olacak bazı şeyler daha söylemek isterim. Biliyorsunuz ki insanlık, ilkin feodal bir idare devri geçirdi. Yer yer şahsî arzuları, tek adamın tahakkümünü; tek ailenin kaprislerini tatmin edici yollardan devlet sistemleri uzun asırlar dünyada hüküm sürdü. İnsanlık bu esirlik devrinden çıkmak için ihtilâller yaptı. Yer yer ihtilâl ateşleri yandı. Bütün bunların neticesinde insanlığa bir hür yaşama devri geldi, ve feodal devlet tipi yıkıldı. Onun yerine liberal devlet kuruldu. Liberal devlet acıklı esirlik devirlerinden çıkmış insanlığı bu hür yaşayış sarhoşluğunun tesiri altında bulundurduğu zamanlar liberalizm aldı yürüdü. Onun ana çizgileri olan haklarda hür-